

Sistematičen pregled pritožb v sodnem kazenskem postopniku.

Dr. Edvard Pajnič — dr. Avgust Munda.

Uvod.

Pravni lek pritožbe se more vlagati praviloma zoper vse rešitve in naredbe sodišč prve stopnje; teh odločb je mnogo vrst, radi tega je tudi mnogo vrst pritožb, ki so raztresene po vsem zakonu. Novi kazenski postopnik kaže sicer proti prejšnji zakonodaji v tem pogledu napredek, ker je zbral splošne določbe o pritožbi v poseben oddelek (§§ 328. do 331. k. p.). Kljub temu pa je težko pregledati posamezne vrste pritožb, ki so raznovrstne ne le po vsebini, marveč tudi po tem, kje se vlagajo in v katerem roku, kdo jih sme vlagati, kdo o njih odloča in končno, ali in v katerem obsegu so v posameznem primeru dopustne.

Ta knjižica naj nudi kratek pregled vseh važnejših pritožb, ki jih oriše le na kratko, ker je prostor ozko odmerjen, podrobnosti omenja le tam, kjer so se pojavili v sodni praksi dvomi ali kjer je zakon nejasen. Na kratko upošteva tudi sodno prakso, kakor se je ustalila, odkar je bila uveljavljena nova kazenska zakonodaja. Knjižica naj torej olajša praktikom preizkus sodnih rešitev in naredb, ne peča se pa s kritiko posameznih zakonitih določb de lege lata niti s tem, ali in kako bi bilo posamezne določbe izpremeniti de lege ferenda.

I. O pritožbi vobče.

A. 1. P o j e m p r i t o ž b e.

Pritožba je redni, praviloma devolutivni in praviloma nesuspendivni pravni lek strank ali drugih prizadetih oseb zoper rešitve in naredbe (§ 74. k. p.), izdane po pravilih kazenskega postopnika.

2. Pregled pritožnih instanc.

O pritožbi odloča praviloma drugo (nadrejeno) sodišče. Stopnje za pritožbe so razvidne iz nastopne razpredelnice:

Judex a quo	Judex ad quem
sreski sodnik (§ 9., šte. 2, k. p.)	okrožno kot zborna sodišče (§ 11., šte. 3, k. p.),
preiskovalni sodnik (§ 10., šte. 1, k. p.)	okrožno kot zborna sodišče (§§ 11., šte. 1, 331., prvi odst., k. p.), izjemoma apelacijsko sodišče (§ 205., četrti odst., k. p.),
okrožno kot zborna sodišče prve stopnje (§ 11., šte. 1 in 2, k. p.) ali sodnik poedinec okrožnega sodišča	praviloma apelacijsko sodišče (§ 12., šte. 1, k. p.),
apelacijsko sodišče kot sodišče prve stopnje	kasacijsko sodišče, toda le v enem samem primeru (§ 23., tretji odst., k. p.),
predsednik senata	senat okrožnega sodišča (§§ 228., prvi odst., 323., tretji odst., k. p.),
okrožno kot zborna sodišče	izjemoma kasacijsko sodišče (§§ 342., 481., četrti odst., k. p.),
isto sodišče	odloča o pritožbi branilcev, prič in izvedencev, ki so bili kaznovani, ker niso prišli k razpravi (§§ 237., drugi odst., 238., drugi in tretji odst., k. p.).

B. Splošna načela v postopku o pritožbah.

1. Dispozitivno načelo.

Glede uporabe pritožbe ne velja izključno dispozitivno načelo; kazenski postopnik pozna namreč primere, ko mora sodišče po službeni dolžnosti preizkusiti sodno odločbo, če se obdolženec sam ne pritoži zoper njo (n. pr. §§ 117., drugi odst., 119., peti odst., k. p.).

Državni tožilec sme uporabiti pravni lek tudi v obdolenčevo korist. Ob kakršnikoli pritožbi pa sme sodišče raz-

zbornega sodišča prve stopnje³, kolikor je zakon izrečno ne izključuje (§ 328., prvi odst., k. p.). Zakon pa navzlic temu posamez še izrečno poudarja, da je pritožba dopustna (§§ 108., peti odst., 110., tretji odst., 185., šesti odst., 379., drugi odst., k. p.). S tem hoče zgolj to poudariti, kar je že izrekel v gori omenjenem splošnem pravilu.

Nedopustna je pritožba zoper naredbe in rešitve okrožnega sodišča kot sodišča druge stopnje (§§ 328., prvi odst., 447., četrti odst., k. p.), to pa tudi tedaj, kjer je odločalo okrožno kot zorno sodišče o pritožbi zoper rešitev ali naredbo preiskovalnega (poizvedovalnega) sodnika ali predsednika senata, ker rešuje senat tudi tukaj kot sodišče druge stopnje (§§ 323., tretji odst., 328., prvi odst., 331., drugi odst., k. p.). Kljub temu pa zakon v nekaterih primerih (§§ 119., peti odst., 323., drugi odst., k. p.) izrečno poudarja, da je nadaljnja pritožba (na apelacijsko sodišče) nedopustna. Teh določb pa ni razumeti tako, da bi bila nadaljnja pritožba v sličnih primerih dopustna. Prav tako ni pritožbe zoper rešitve apelacijskega sodišča kot sodišča prve in druge stopnje (§§ 328., tretji odst., 447., četrti odst., k. p.) izvzemši delegacijsko pritožbo (§ 23., tretji odst., k. p.).

Kazenski postopnik pa odreja še v nekaterih primerih, da je pritožba nedopustna. O tem govorimo še pozneje, radi preglednosti pa jih navajamo že sedaj.

1. Seznam nedopustnih pritožb.

Pritožba sploh ali nadaljnja pritožba ali posebna pritožba je nedopustna v teh primerih:

§ 22., četrti odst.: izločitev;

§ 23., tretji odst.: rešitev, s katero delegacija ni dovoljena;

§ 36., rešitev, s katero je ugodeno odklonitvi sodnika;

§ 38., rešitev o odklonitvi zapisnikarja;

§ 98., šesti odst., rešitev, da se ne uvede preiskava;

§ 107., četrti odst.: rešitev, s katero okrožno sodišče odobri, razveljavi ali omili disciplinsko kazen, ki jo je izrekel preiskovalni sodnik;

§ 119., peti odst.: rešitev okrožnega sodišča (senata) o preiskovalnem zaporu;

³ Senat okrožnega sodišča odloča v pripravljalnem postopku v prvi stopnji v teh primerih: §§ 22., 25., 33., 34., 60., drugi odst., 64., 92., tretji odst., 98., četrti odst., 101., 108., drugi odst., 109., četrti odst., 130., drugi odst., 131., tretji odst., 132., prvi odst., 145., drugi odst., 203., drugi odst., 219., prvi in tretji odst.; k. p.

§ 205., prvi odst.: potrdilna rešitev okrožnega sodišča o zavrnitvi zakasnelega ugovora zoper obtožnico;

§ 221., prvi odst.: naredba predsednika senata in senata okrožnega sodišča o odreditvi, pripravi in preložitvi razprave;

§ 224., drugi odst.: naredba o izključitvi javnosti glavne razprave;

§ 228., četrti odst.: odredbe senata glede vodstva razprave;

§ 233., naredbe in rešitve na podstavi §§ 229., 230., 231., prvi in drugi odst., 232. k. p. (disciplinske kazni radi nedostojnega vedenja med glavno razpravo);

§ 238., peti odst.: rešitev senata o pritožbi priče ali izvedenca zoper redovno kazen radi neopravičenega izostanka od glavne razprave;

§ 240., drugi odst.: rešitev o preložitvi razprave;

§ 307., drugi odst.: rešitev o vrnitvi sumljivih stvari obdolžencu;

§ 308.: rešitev o prodaji stvari, ki se ne vrnejo obdolžencu;

§ 323., tretji odst.: rešitev okrožnega sodišča o pritožbi zoper rešitve poizvedovalnega ali preiskovalnega sodnika ali predsednika glavne razprave o stroških;

§ 326., četrti odst.: rešitev, s katero se zavrača prošnja za postavitev v prejšnji stan radi prijave priziva ali revizije;

§ 329.: rešitve po pravnomočnosti obtožbe radi priprave sodbe, kolikor te rešitve ne posegajo v pravice drugih oseb (ki niso stranke);

§ 380., zadnji odst.: pritožbe zoper kršitve med poizvedbami radi dejanj, o katerih sodi sresko sodišče, izvzemši pritožbo zoper ustavitve po § 379. k. p.;

§ 411.: rešitev sodnika poedinca, s katero se dovoli obnova kazenskega postopka;

§ 418., četrti odst.: odlog izvršitve kazni radi pridobinskih in rodbinskih razmer;

§ 424., drugi odst.: odlog plačila denarne kazni ali dovolitev plačila denarne kazni v obrokih;

§ 430., četrti odst.: rešitev, s katero se zavrača prošnja za omilitev kazni;

§ 491., prvi odst.: pritvor osebe, ki naj se izroči drugi državi;

§ 15., prvi odst., zak. o i. k.: prekinitvev kazni;

§ 19., ur. o očuv. odredbah: odgoditev očevalnih odredb.

Tu in tam pa odreja zakon, da imajo pravico pritožbe le nekatere osebe, ki jih zakon izrečno imenuje (§§ 108., peti odst., 134., prvi odst., 379., drugi odst., k. p.).

2. Pritožbe zoper odločbe, izdane radi priprave glavne razprave in sodbe.

Odločbe, ki se izdajo po pravnomočnosti obtožbe, da se pripravi sodba (§§ 228., 329. k. p.), in naredbe predsednika senata ali sodnika poedinca, da se odredi, pripravi ali odgodi razprava (§§ 214., 220., 221. k. p.), se smejo pobijati zgolj s pravnim lekom zoper sodbo. Seveda pa jih ni moči več pobijati, čim postane sodba pravnomočna. Po določbi §§ 228., četrti odst., 329. k. p. je pa taka pritožba dopustna, če se z njo ne zadržuje nadaljevanje razprave ali če posega rešitev v pravice drugih oseb. Take primere ima zakon v mislih n. pr. v odločbi §§ 231. in 238., tretji odst., k. p. Že iz stvari same pa je jasno, da je pritožba v tem primeru dopustna le tedaj, (§ 329., zadnji stavek, k. p.), če gre za trajni ali vsaj za še obstoječi poseg v pravice drugih oseb, tako da je pritožilcu na tem, da se odpravi pravno stanje, ki ga je ustvarila pobijana odločba. Naj navedemo le en primer take začasne kršitve pravic druge osebe (branilca), ki ga predsednik razprave ni pripustil k razpravi. Če se razprava preloži na daljšo dobo iz katerihkoli razlogov, tedaj je možna vmesna pritožba; saj imata obtoženec in pravni zastopnik, izbran za branilca, interes na tem, da se odloči, ali je dotični pravni zastopnik upravičen nastopati kot branilec v postopku, ki še traja. Če se pa je razprava po dotični pobijani rešitvi končala s sodbo in če postane sodba pravnomočna, potem tudi dotični pravni zastopnik ne more več z uspehom vložiti pritožbe. Višje sodišče bi moglo namreč v najbolj ugodnem primeru izreči le to, da je bil kršen zakon; za tak izrek pa je pristojno le kasacijsko sodišče (§§ 41., 357., k. p.).

I. Zadržna moč pritožbe.

Pritožba nima zadržne moči razen, kjer to zakon izrečno odreja (§§ 107., četrti odst., 163., 164., 186., 231., drugi odst., 233., zadnji odst., 422. k. p.). Zakon pa dovoljuje, da sme judex ad quo ali judex ad quem zaustaviti izvršitev pobijane rešitve (§ 330., tretji odst., k. p.). Ob drugih prilikah ponavlja zakon to pooblastilo očitvidno le zato, da opozori na to, da kaže v teh primerih izvršitev odločbe praviloma odložiti (n. pr. §§ 326., peti odst., 341., prvi odst., 368., prvi odst., 412., tretji odst., k. p.). Sodnik pa seveda ne sme odložiti izvršitve, če to zakon izrečno zabranjuje. Zakon namreč v posameznih primerih izrečno izključuje, da bi smela imeti pritožba zadržno moč, ker bi to nasprotovalo smotru dotične odločbe, n. pr. §§ 139., šesti odst., 450., tretji odst., k. p.

II. Nadzorstvena pritožba.

Sedanji kazenski postopnik ne pozna nadzorstvene pritožbe v tem smislu, kakor je bila uzakonjena v § 15. avstr. k. p. Sedanji kazenski postopnik daje apelacijskemu sodišču možnost (§ 12., šte. 4, k. p.), da odloča v stvareh nadzorstva o poslovanju kazenskih sodišč prve stopnje (sreskih in okrožnih). Nadzorstvena pritožba ni dopustna, če gre za rešitve ali naredbe, ki jih omenja kazenski postopnik, nedopustna je tudi tedaj, če gre za odločbo, zoper katero ni pritožbe. Pogoj za nadzorstveno pritožbo je ta, da se je s procesualno nepravilnim poslovanjem ali ukrepom, storjenim izven okvirja kazenskega postopnika, ustvarilo tako stanje, ki kvarno posega v pravice pravne stranke, ki se pa še da odpraviti z navodili na nižje sodišče. Praktični primer za nadzorstveno pritožbo je n. pr. ta, če sodišče prve stopnje noče izdati rešitve ali naredbe. Apelacijsko sodišče rešuje nadzorstveno pritožbo na ta način, da spravi postopek zopet v zakoniti tir. Apelacijsko sodišče pa ne more ničesar več ukreniti, če je postopek že končan ali če ne more več vplivati na postopek. Z nadzorstveno pritožbo torej ni moči doseči, da bi apelacijsko sodišče izreklo, da je v konkretnem primeru kršen zakon (§§ 41., 357., k. p.).

Povse drugačen značaj ima nadziranje poslovanja preiskovalnega sodnika po okrožnem sodišču (§ 5., 54., p. r. k. s.).

III. Pritožbe zoper rešitve o stvarni in krajevni pristojnosti.

Tu govorimo le o odločbah do vložitve obtožnice, glede postopka pri sreskem sodišču pa o odločbah do izreka sodbe prve stopnje.

A. Pritožbe zoper rešitve v stvarni pristojnosti.

I. Sresko sodišče.

Vprašanje stvarne pristojnosti je moči rešiti le tedaj, če je dejanski stan kazenske stvari toliko pojasnjen, da je moči presoditi, kakšno kaznivo dejanje je storilec zagrešil. Rešitve o stvarni pristojnosti so posebno pogoste pri sreskih sodiščih, če gre za oficijalne delikte, o katerih misli sresko sodišče, da je za presojo pristojno okrožno sodišče (§ 378., drugi in tretji odst., k. p.). V takem primeru odstopi sresko sodišče stvar državnemu tožilcu. Če meni državni tožilec, da okrožno sodišče ni pristojno za razsojo stvari, vrne spise sreskemu sodišču z zahtevkom, da krivca kaznuje. Če pa meni sresko sodišče, da ni pristojno, predloži spise okrož-

nemu sodišču. Odločba okrožnega sodišča o pristojnosti je potem za sresko sodišče obvezna. Seveda se sme tudi državni tožilec v takem primeru neposredno obrtniti na okrožno sodišče, naj izda rešitev v zmislu tretjega odstavka § 378. k. p. Če odloči okrožno sodišče proti predlogu državnega tožilca, se sme pritožiti na apelacijsko sodišče. Okrožno sodišče odloča namreč tu o lastni stvarni pristojnosti, torej kot sodišče prve stopnje (§§ 328., prvi odst., 331., prvi odst., k. p.).

Če pa je zasebni tožilec predlagal kaznovanje, izreče sresko sodišče, če misli, da ni stvarno pristojno, svojo nepristojnost s posebno rešitvijo in obvesti o tem zasebnega tožilca (§ 378., drugi odst., k. p.). Sresko sodišče pa ne odstopi uradoma spisov okrožnemu sodišču, marveč čaka na predlog zasebnega tožilca. Zasebni tožilec ne vloži v tem primeru nove obtožbe pri okrožnem sodišču, marveč predlaga, naj se spisi odstopijo okrožnemu sodišču, da uvede postopek po § 92., četrti odst., k. p. Ta predlog more zasebni tožilec podati tudi potem, ko je minil rok treh mesecev (§ 86. k. z.), zadostuje, da je vložil v omenjenem roku tožbo pri sreskem sodišču. Po določbi § 51., prvi odst., k. p. je treba namreč zasebno tožbo vložiti na »sodišču«, ni pa potrebno, da bi bilo to sodišče pristojno. V praksi se vrši stvar navadno tako, da predlaga zasebni tožilec že na ustni razpravi sreskega sodišča, naj se spisi odstopijo okrožnemu sodišču, čim vidi, da je za presojo pristojno okrožno sodišče. Iz določbe § 378., drugi in tretji odstavek, k. p. je posneti, da odločuje tu okrožno sodišče o lastni pristojnosti kot sodišče prve stopnje. Radi tega v tem primeru ni umestno vlagati pritožbo zoper rešitev sreskega sodišča. Pravilno je, da se protivi zasebni tožilec, če ni zadovoljen z rešitvijo sreskega sodišča, ki se je izreklo za nepristojno, pristojnosti okrožnega sodišča s tem, da izzove njegovo rešitev; proti tej rešitvi se lahko pritoži v osmih dneh na apelacijsko sodišče. Iz zadnjega odstavka § 378. k. p. pa se ne da posneti, da bi bila pritožba zoper rešitev okrožnega sodišča nedopustna. Ta rešitev je obvezna zgolj za sresko sodišče, ni pa neizpodbojna za stranke. Obdolženec pa lahko pobija stvarno pristojnost tudi še z ugovorom zoper obtožnico.

2. Okrožno sodišče.

Okrožno sodišče kot sodišče prve stopnje (§ 11., števil. 2, k. p.) se lahko izreče za nepristojno do glavne razprave (§§ 278., 279. k. p.), sodnik poedinec okrožnega sodišča pa tudi še pozneje (§ 276. k. p.). Po pravnomočnosti obtožbe ni več moči pobijati krajevne pristojnosti. Po besedilu določbe

§ 211. k. p. pa ni zapreke, da odloča okrožno sodišče še po pravnomočnosti obtožbe o stvarni nepristojnosti in odstopi stvar sodišču, ki je stvarno pristojno (n. pr. § 301. k. z.). Odločba okrožnega sodišča pa ni več mogoča, če je postala obtožba pravnomočna z odločbo apelacijskega kot ugovornega sodišča (§ 207. k. p.). V tem primeru presodi stvar sodeče sodišče (§ 279. k. p.).

Rešitve o stvarni pristojnosti proti predlogu upravičenega tožilca in pritožbe zoper te rešitve so možne tudi v pripravljalnem postopku, praktično pa utegnejo biti precej redke, zlasti pri poizvedbah, ki jih vodi državni tožilec, ker je tu državni tožilec dominus litis. Povsem drugačna je stvar pri poizvedbah, ki jih predlaga zasebni tožilec ali zasebni udeleženec kot tožilec. Če ima poizvedovalni sodnik pomisleke glede umestnosti tožilčevih predlogov, izzove odločbo senata (§ 101. k. p.). Zoper rešitev senata, s katero se odredi odstop stvari stvarno pristojnemu sodišču, je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče.

B. Odločitve o krajevni pristojnosti.

Spori o krajevni pristojnosti se rešujejo prav tako, kakor bi bilo rešiti po vsebini in smotru slične pritožbe. Rešitev o takem sporu pa je možno pobijati šele s pravnim lekom zoper sodbo (§ 26., četrti odst., k. p.). Večidel gre pri takih sporih za obojestransko odklanjanje krajevne pristojnosti (negativni kompetenčni spor).

C. Izločitev postopka (§ 22. k. p.).

Krajevno pristojnost sodišč pri steku več kaznivih dejanj (subjektivna zveznost) in pri več krivcih glede istega kaznivega dejanja (objektivna zveznost) urejata določbi §§ 20. in 21. k. p. — Zoper rešitve o izločitvi ni pritožbe (§ 22., četrti odst., k. p.).

Izločitev (§ 22. k. p.) je mogoča le do glavne razprave⁴ — to je do pričetka glavne razprave (§ 248., prvi odst., k. p.). Pravnomočnost obtožbe (§ 211., k. p.), torej ni ovira taki rešitvi. O izločitvi odloča v pripravljalnem postopku pri

⁴ Drugače je bilo po §§ 57., 58. avstr. k. p. r., kjer je bila izločitev res omejena le na dobo pripravljalnega postopka, vendar se je uporabljala v praksi še v poznejšem postopku — včasih prav do končane glavne razprave. Prim. Amschl. Anw. des Strafverfahrens, III. del, str. 16 in nast. Glej tudi: Dolenc: »Hat der Gerichtsstand der Konnexität nach Rechtskraft der Anklageschrift noch Geltung. Ger. Ztg. 1914. — 370. Henigsberg L. (»Tumač k. p. . .«) meni sklicujoč se na §§ 211., 266. k. p., da je izločitev mogoča zgolj dotlej, ko postane obtožba pravnomočna.

okrožnih sodiščih senat; v stvareh, za katere je pristojen sodnik poedinec, odloča o izločitvi sam, čim dobi kazenski spis (§§ 203., 372. k. p.). Izločitev pa ni mogoča, dokler ni govora o kazenskem postopku zoper določeno osebo, torej ne pri poizvedbah, kjer še ni bil zaslišan konkretni osumljenec.

Glede kaznivih dejanj, kjer so sodelovali mlajši maloletniki in poleg njih še osebe, stare več ko 17 let, je uradoma izločiti postopek zoper mlajše maloletnike. Posebne rešitve o tem ni treba, ker velja že po zakonu postopek zoper mlajšega maloletnika za izločen (§ 438., prvi stavek, k. p.). Če je taka izločitev v škodo postopku in presoji, sme predlagati sodnik za mlajše maloletnike okrožnemu sodišču (pri sreskem sodišču pa starejšini) naj odloči, da se gori opisana izločitev ne izvrši. Brez take rešitve, ki se sme pobijati s pritožbo (§§ 328., prvi odst., 330., prvi odst., k. p.), ne sme redno sodišče nadaljevati postopka (§ 438., prvi odst., k. p.).

Prav tako je uradoma izločiti postopek, če se steka prekršek z zločinstvom ali s prestopkom po kazenskem zakonu (§ 2. zak. o začasnem podaljšanju veljave zakonskih predpisov o pokaznitvi prekrškov). Po čl. 76. zak. o tisku se vrši kazenski postopek radi dejanj, storjenih s tiskom, neodvisno od prestopka radi kaznivih dejanj po kazenskem zakonu.

IV. Pritožba zoper delegacijo.

O delegaciji drugega sodišča odločuje redoma apelacijsko sodišče (§ 75., šte. 2, k. p.).

Zoper rešitev apelacijskega sodišča, da se kazenska stvar odvzame pristojnemu sodišču in odredi drugo sodišče (§ 23. k. p.), je dopustna pritožba na kasacijsko sodišče (izjema od določbe § 328., tretji odst., k. p.). To pritožbo je vložiti v treh dneh po priobčitvi rešitve; ni pa pritožbe zoper rešitev, s katero se predlog za delegacijo zavrne. Apelacijsko sodišče predloži tudi nedopustno pritožbo kasacijskemu sodišču, ker sme le pristojno sodišče izreči, ali je vložena pritožba dopustna ali ne. Razen tega pa sme kasacijsko sodišče ne glede na pritožbo tudi uradoma (§ 23., drugi odst., k. p.) odrediti delegacijo.

Pripomniti je še, da je delegacija možna, če gre za sodišča iste vrste, ni pa zabranjena tudi delegacija drugega prizivnega sodišča. Tedaj odloča o delegaciji, če je apelacijsko sodišče prizivna stopnja, takoj kasacijsko sodišče (§ 23., drugi odst., k. p.).

V. Pritožbe zoper rešitve o izločitvi.

A. Pritožbe zoper rešitev o odklonitvi sodnikov ali sodišča.

Zahtevak, da se izloči sodnik (odklonitev), se vloži pri sodišču, čigar član je dotični sodnik (§ 32., prvi odst., k. p.), ta zahtevak reši vsekdar sodišče prve stopnje. Sodišče lahko prošnji za izločitev 1.) ali ugodi, 2.) ali jo zavrne.

k 1.) zoper rešitev, s katero se izločitev odobri, ni pritožbe. V tem primeru se omejuje rešitev na določitev drugega sodnika ali sodišča, ki se mu poveri nadaljevanje kazenskega postopka (§ 34., četrti odst., k. p.).

k 2.) Zoper rešitev, s katero se izločitev ne odobri, bodisi ker je neosnovana (§ 34. k. p.) bodisi ker je nedopustna (§ 33. k. p.), se sme vložiti pritožba v treh dneh od dneva priobčene rešitve (§ 36. k. p.). Če se pa tiče taka (odklonilna) rešitev sodnika na glavni razpravi, se sme pobijati samo s pravnim lekrom zoper sodbo (§§ 336., števil. 5, 393., števil. 2, k. p.). Morebitno pritožbo pa predloži prvo sodišče navzlic temu predpisu višjemu sodišču seveda brez spisov, če so spisi potrebni za glavno razpravo, ki se je med tem odredila. Če pa glavna razprava še ni odrejena in se ni bati zavlačevanja postopka, utegne višje sodišče pritožbe vendarle upoštevati in to navzlic gorenji določbi, ki hoče zgolj onemogočiti vsako namerno zavlačevanje postopka.

Vpraša se, ali utegne kot pritožno sodišče izjemoma poslovati tudi kasacijsko sodišče, če je o odklonitvi odločalo apelacijsko sodišče (§ 34. k. p.). Vprašanje je zanikati, ker zoper rešitve apelacijskega sodišča ni pritožbe (§ 323., tretji odst., k. p.). Sicer se pa lahko uveljavlja z revizijo, da je sodeloval v stvari izključen sodnik (§§ 336., števil. 5, 393., števil. 2, 338. k. p.).

B. Odklonitev zapisnikarja.

Glede izključitve ali izločitve zapisnikarja velja smiselno to, kar velja v tem pogledu glede sodnikov (§ 38. k. p.). O izključitvi ali izločitvi zapisnikarja odloča sodišče ali sodnik, kjer posluje dotični zapisnikar. Zoper to rešitev ni pritožbe (§ 38. k. p.).

C. Odklonitev državnih tožilcev.

Oškodovanec in obtoženec smeta zahtevati, da se izloči član državnega tožilstva 1.) če so podani razlogi, navedeni v § 28., števil. 1 do 5, k. p. (§ 48., prvi odst., k. p.), ali 2.) če je podan dvom o njegovi nepristranosti (§ 49. k. p.).

Zoper rešitev državnega tožilca je možna pritožba na višjega državnega tožilca, ki odloča o stvari končno (§ 50.

k. p.). Pritožbe zoper poslovanje višjega državnega tožilca, ki bi moral biti po zakonu izključen, se vlagajo pri ministrstvu pravde.

Ker velja rok po § 330., prvi odst., k. p. le za pritožbe zoper sodne rešitve (naredbe), ne velja za pritožbe zoper omenjeno odločbo državnega tožilca noben rok, vsekakor pa je moči vložiti tako pritožbo le med postopkom, ne pa če je postopek že končan. Ta pritožba seveda nima zadržne moči. Sodelovanje izključenega državnega tožilca seveda tudi nima onih zakonitih posledic, kakor sodelovanje izključenega sodnika (§§ 336., št. 5, 393., št. 2, 338. k. p.).

Č. Pritožba zoper odklonitev izvedencev.

V določbi § 185., tretji in peti odst., k. p. je omenjena možnost, da stranke odklonijo izvedenca iz istih razlogov, iz katerih je moči odklanjati sodnika. Zoper tako zavrnilno rešitev je možna redna pritožba. O njej odloča končno okrožno sodišče, če je izdalo dotično zavrnilno rešitev sresko sodišče ali preiskovalni sodnik.

VI. Pritožbe zoper rešitve in naredbe v pripravljalnem kazenskem postopku.

A. Odločbe sreskih sodišč.

V veliki večini primerov, kjer je obdolženec imenoma naveden, odredi sresko sodišče takoj narok za ustno razpravo (§ 376. k. p.). V postopku pred sreskim sodiščem ni formalne obtožbe (§§ 202. in nasl. k. p.) in ne veljajo predpisi §§ 212., 221. k. p., ki zabranjujejo v enakem primeru za postopek pred okrožnimi sodišči vsako pritožbo. Tako pritožbo zoper odredbo naroka za ustno razpravo pa zabranjuje po našem naziranju § 380., zadnji odst., k. p.

Sreski sodnik sme odrediti predhodne poizvedbe, ki se vrše na čim enostavnejši način (§ 380., številke 4, 5, 6, 8, k. p.). Zoper odredbe med poizvedbami, če ne gre za ustavitev ali za zavrnitev zahtevka na pregon (§ 379. k. p.), ni posebne pritožbe (§ 380., zadnji odst., k. p.). Kršitve, kolikor so morda vplivale na sodbo, je moči pobijati šele s prizivom. Pač pa so mogoče pritožbe drugih oseb, ki jih ni prištevati strankam, kolikor posegajo rešitve in odredbe naravnost v njih koristi. To velja predvsem za priče in izvedence (§§ 323., tretji odst., 328., drugi odst., 329., zadnji stavek, 374. k. p.). Večidel gre tu za rešitve o pričinah ali izvedeninah. Pač se morejo prizadete osebe — tudi stranke — pritožiti v

stvarah stroškovnih rešitev vsake vrste med poizvedovalnim postopkom sreskega sodišča v roku osmih dni na okrožno sodišče. Če odredi sreski sodnik v stvareh, glede katerih je stvarno pristojen (§ 9., šte. 2, k. p.) zoper priče ali izvedence (§§ 163., 164., 186. in 374. k. p.) prisilno odredbo, imajo prizadeti pravico pritožbe na okrožno sodišče (v roku osmih dni). Ta pritožba zadržuje izvršitev naredbe. Disciplinske naredbe med takimi poizvedbami (§§ 107., 374. k. p.) pa mora sresko sodišče uradoma sporočiti okrožnemu sodišču.

Po § 48. p. r. k. z. odobri starejšina izvršitev službenih dejanj izven sedeža sreskega sodišča. Če ne odobri, da se od strank predlagana službena dejanja vrše na licu mesta, je moči pobijati to rešitev v stvareh tikajočih prestopkov, navedenih v § 9., šte. 2, k. p. s prizivom zoper sodbo (§ 380., zadnji odst., k. p.). Če je stvar zelo nujna, utegne morebiti pomagati tudi opozoritev. Pritožbo, spojeno z opozoritvijo, pa mora sresko sodišče predložiti okrožnemu sodišču, ker jo samo ne sme zavriniti, dasi je nedopustna. Seveda sme sresko sodišče med tem o stvari razsoditi na ustni razpravi.

B. Poizvedbe sreskih sodišč po § 9., šte. 3, k. p. in poizvedbe preiskovalnega sodnika (§ 10., šte. 1, k. p.) v stvareh, ki jih preganja državni tožilec.

Med poizvedbami so pritožbe pravnih strank v stvareh samega postopka prav redke, o čemer smo deloma že govorili (III., A. 2.). Pač pa se utegne pritoževati osumljenec, priča ali izvedenec zoper disciplinske kazni po § 107. k. p., ki jih mora poizvedovalni sodnik uradoma sporočiti (tudi brez pritožbe) okrožnemu sodišču, ki o njih končno veljavno odloči. O prisilnih sredstvih zoper priče in izvedence ter glede odmere pričnin in izvedenin velja to, kar smo povedali pod VI., A. O pritožbah zoper prisilna sredstva odloča končno okrožno sodišče, prav tako o pritožbah glede naloženega povračila za stroške v pravkar omenjenih primerih in glede odmere pričnin in izvedenin.

C. Pritožba zoper rešitev sreskega sodišča o zavrnitvi zahtevka na pregon ali o ustavitvi poizvedb.

a) Državni tožilec (vršilec dolžnosti drž. tožilca).

Sreski sodnik ni primoran (§ 212. k. p.), da odredi ustno razpravo, marveč sme kazenski zahtevek zavrniti brez poizvedb ali pa sme započete poizvedbe ustaviti (§ 379. k. p.); to rešitev mora obrazložiti. Državni tožilec ali vršilec dolžnosti drž. tožilca se sme zoper ustavitveno rešitev (§ 379., drugi odst., k. p.) pritožiti v roku osmih dni na okrožno

sodišče, če ni sam umaknil zahtevka na pregon. Prav to velja za zasebnega tožilca (§ 51., prvi odst., k. p.).

b) Oškodovanec.

Tu je razlikovati med primeri, ko se ustavi postopek na izjavo državnega tožilca (vršilca dolžnosti drž. tožilca) in med tistimi, ko ustavi sreski sodnik postopek (§ 379., prvi odst., k. p.) sam od sebe. Oškodovanec nima v nobenem teh primerov pravice pritožbe (§ 379., drugi odst., k. p.), pač pa ima drugo možnost, da doseže nadaljevanje pregona.

Če je bil zahtevek na pregon zavrjen, ker oškodovanec ni podal predloga po § 85. k. z. (§§ 2., 375., tretji odst., k. p.), sme (oškodovanec) podati predlog (§ 85. k. z.) tudi po ustavitvi in zahtevati nadaljevanje pregona pa § 359., števil. 1, k. p. (neformalna obnova), če ni že med tem potekel rok treh mesecev § 85. k. z.

Če pa je državni tožilec (vršilec dolžnosti državnega tožilca) umaknil zahtevek na pregon, mora o tem obvestiti oškodovanca (§§ 44., drugi odst., 96., prvi odst., 374. k. p.), sreski sodnik pa ustavi postopek z rešitvijo (§§ 96., 379. k. p.). Zoper to rešitev nima oškodovanec pravice pritožbe, pač pa sme, če se je s svojim zahtevkom pridružil kazenskemu postopku kot zasebni udeleženec (§§ 1., tretji odst., 5., 105., 295., 377., zadnji odst., k. p.), sam pokreniti kazenski postopek po § 53., prvi odst., k. p. Svojo izjavo poda pri sreskem sodišču v osmih dneh po obvestitvi, če pa ni bil obveščen, v treh mesecih od dne, ko se je postopek ustavil (§ 53., četrti odst., k. p.).

Zoper rešitev, s katero se zahtevek (§ 53., prvi odst., k. p.) zavrne, se sme zasebni udeleženec pritožiti na okrožno sodišče v roku osmih dni; odločba okrožnega sodišča (druga stopnja) je seveda končna. Nasprotno pa (če sodnik zahtevku ugodí) ne gre obdolžencu pritožba glede na določbo § 380., zadnji odst., k. p.

Če zavrne sreski sodnik zahtevek na pregon (§ 379. k. p.) sam od sebe (to je brez ustavitvene izjave državnega tožilca ali vršilca dolžnosti drž. tož.), je priporočati, da obvesti o tem tudi oškodovanca, če je on napravil prijavo (§§ 375., števil. 1, 379., prvi odst., k. p.). Že prej smo omenili, da nima niti oškodovanec niti zasebni udeleženec zoper to rešitev pravice pritožbe (§ 379., drugi odst., k. p.). V tem primeru pa tudi ne more pokreniti pregona po §§ 53., prvi odst., 374. k. p. kot zasebni udeleženec.⁵ Edino kar more, je to, da se

⁵ Subsidijska obtožba je namreč korektiv proti ustavitvenim izjavam državnega tožilca, ne pa proti »sodnim« ustavitvam kazenskega postopka.

obrne na državnega tožilca (vršilca) s prošnjo, naj priglasí pritožbo zoper ustavitveno rešitev (§ 379., drugi odst., k. p.).

Č. Preizkus rešitev o ustavitvi poizvedb po § 96. k. p.

Poizvedovalni sodnik (sreski sodnik ali preiskovalni sodnik pri okrožnem sodišču) ustavi poizvedbe (§§ 9., štev. 3, 10., štev. 1, k. p.) šele na ustavitveno izjavo državnega tožilca; tej izjavi se ne more upirati. Zoper to ustavitvev ni pritožbe. Oškodovanec pa sme postopek nadaljevati, če se je pridružil postopku kot zasebni udeleženec (§§ 53., prvi odst., 92., četrti odst., k. p.).

Zasebni in subsidijarni tožilec smeta predlagati, naj se izvrše poizvedbe radi kaznivih dejanj, za katera je pristojno okrožno sodišče, zgolj pri tem sodišču, ne pa pri sreskem sodišču (§ 92., četrti odst., k. p.). Preiskovalni sodnik ni primoran, da temu predlogu nepogojno ugodí. Če ima pomisleke proti predlogu, izzove rešitev senata (§ 101., prvi odst., k. p.). Če pritrđi okrožno sodišče (senat) naziranju preiskovalnega sodnika, ustavi kazenski postopek. Zoper to rešitev imata zasebni ali subsidijarni tožilec pravico pritožbe na apelacijsko sodišče v roku osmih dni (§§ 330., 331., drugi odst., 108., peti odst., k. p.).⁶ — Prav to velja, če ustavi senat poizvedbe (ki se vrše na predlog zasebnega ali subsidijarnega tožilca) med postopkom; če pa ustavi preiskovalni sodnik kazenski postopek (§§ 51., drugi odst., 96., prvi odst.,⁷ 442., četrti odst., k. p.), ker zasebni (subsidijarni) tožilec ni vložil v roku osmih dni obtožnice (§ 95., četrti odst., k. p.), se sme zasebni (subsidijarni) tožilec pritožiti zoper to rešitev (rok osmih dni) na senat okrožnega sodišča (§ 331., prvi odst., k. p.), ki odloča končno. Seveda se sme osumljenec v nasprotnem primeru, če si okrožno sodišče ne osvoji naziranja preiskovalnega sodnika in odredi poizvedbe, tudi pritožiti proti temu ukrepu na apelacijsko sodišče (§ 102., drugi odst., k. p.).

Če se ustavi postopek po § 51., drugi odst., k. p. (§ 95., četrti odst., k. p.), ima zasebni (ne pa subsidijarni!) tožilec

⁶ Pritožba na apelacijsko sodišče je dopustna, dasi se sklicuje § 96., drugi odst., k. p. le na določbo § 108., drugi odst., k. p., ne pa tudi na ono § 108., peti odst., k. p. Pritožba je dopustna po splošni določbi §§ 328., prvi odst., 331., drugi odst., k. p., določba § 108., peti odst., k. p. pa hoče take pritožbe le omejiti na določene osebe (pritožilce).

⁷ Po drugem odst. § 96. k. p. se ustavijo poizvedbe le, če se izreče ustavitvev proti izrečni ali fiktivni (§ 51., drugi odst., k. p.) tožilčevi volji; to ustavitvev izreče vedno senat (§ 108., drugi odst. k. p.), o pritožbi zoper to ustavitvev odloča apelacijsko sodišče.

pravico, zahtevati po § 361., drugi odst., k. p. obnovo kazenskega postopka, če dokaže, da so ga ovirale nepremagljive zapreke, da pravočasno vloži obtožnico.⁸ Ta predlog mora podati v treh dneh, odkar je nehala zapreka; obenem mora vložiti obtožnico (§§ 54., drugi odst., 53., tretji odst., k. p.).⁹

O tej prošnji za obnovo postopka odloča izjemoma senat okrožnega sodišča (če gre za zločinstvo po §§ 324., 325. k. z.), redoma pa sodnik poedinec okrožnega sodišča, ker se pri njem vloži obtožnica (§§ 203., 372. k. p.). O pritožbi proti tej odločbi odloča apelacijsko sodišče (§ 331., drugi odst., k. p.).

D. Pritožbe 1. ob uvedbi preiskave in 2. med preiskavo.

K 1. Predlog, da se uvede preiskava (§ 97. k. p.), smejo podati (§ 98., prvi odst., k. p.): državni tožilec,¹⁰ zasebni tožilec in zasebni udeleženec kot tožilec. Zasebni tožilec sme predlagati preiskavo le v izjemnem primeru, če gre za zločinstvo po §§ 324., 325. k. z. Če misli preiskovalni sodnik, da za preiskavo ni razlogov (§ 98., drugi in četrti odst., k. p.), priobči spise senatu (§§ 11., števil. 1, 98., četrti odst., k. p.).

Proti rešitvi senata, da preiskave ni uvesti, ni pritožbe (§ 98., šesti odst., k. p.). Ta rešitev ne pomeni ustavitve kazenskega postopka. Z njo se le izreče, da za sedaj še ni zadostnih razlogov za uvedbo preiskave (§§ 97., prvi in drugi odst., 372. k. p.), seveda pa sme državni tožilec kljub tej rešitvi nadaljevati po izvedbe in vložiti obtožnico. Če pa predlaga zasebni tožilec (§§ 324., 325. k. z.) ali zasebni ude-

⁸ §§ 95., četrti odst., 109., tretji odst., 206., drugi odst., k. p.

Preiskavo sme zasebni tožilec predlagati le pri kaznivih dejanjih, ki so zločinstva. To velja le za primere, navedene v §§ 324., 325. k. z. (§§ 315., 316., 317., 322., tretji odst., k. z.); pač pa sme predlagati preiskavo subsidiarni tožilec. (Arhiv, 1931., str. 17 in 439; Arhiv, 1932, str. 84.)

⁹ Po strogem besedilu zakona (§§ 361., drugi odst., zadnji stavek k. p.) torej ne zadostuje, da vloži zasebni tožilec obenem s predlogom na obnovo tudi predlog na dopolnitev poizvedb. Ta določba pa nima posebnega učinka, ker mora sodišče naposled kljub temu uvesti poizvedbe, če vrne apelacijsko sodišče o priliki ugovora obtožnico po § 206. k. p. Po določbi § 206., drugi odst., k. p. sme nato zasebni tožilec predlagati dopolnitev poizvedb.

¹⁰ Preiskovalni sodnik in senat (§ 98., tretji odst., k. p.) ne moreta odkloniti predloga za uvedbo preiskave radi tega, ker državni tožilec svojemu predlogu ni priložil poizvedbenih spisov (§ 98., tretji odst., k. p.) in to niti tedaj, če so se poizvedbe res vršile.

leženec kot tožilec, da se uvedi preiskava in če okrožno sodišče (senat) ta predlog odkloni (§ 98., šesti odst., k. p.), sme okrožno sodišče pri tej priliki izreči popolno ustavitev kazenskega postopka. V tem primeru gre zasebnemu tožilcu ali zasebnemu udeležencu kot tožilcu pritožba v roku osmih dni na apelacijsko sodišče.

Zoper rešitev senata okrožnega sodišča, s katero se u v e d e preiskava (§ 98., četrti odst., k. p.), je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče v roku osmih dni (§§ 11., štev. 1, 12., štev. 1, 331., drugi odst., k. p.); ni pa pritožbe zoper uvedbo preiskave, ki se uvede ob dovolitvi obnove kazenskega postopka (§ 370., drugi odst., k. p.).

K 2. O tem, kdaj je imeti preiskavo za končano, odloča preiskovalni sodnik, vendar ima tožilec možnost, da vpliva na potek razprave. To stori na ta način, da predlaga posamezna preiskovalna dejanja. Ako ima preiskovalni sodnik pomisleke, ugoditi temu predlogu, zahteva rešitev senata (§ 101., prvi odst., k. p.).

Zoper to rešitev okrožnega sodišča (senata) se sme tožilec pritožiti na apelacijsko sodišče v roku osmih dni (§§ 328., prvi odst., 331., drugi odst., k. p.). Če pa preiskovalni sodnik ugoditi tožilčevemu predlogu, se sme obdolženec, ki vidi v tem svoje koristi (hitra završitev preiskave) ogrožene, pritožiti na okrožno sodišče (senat), ki odloči končno (§§ 328., prvi odst., 331., prvi odst., k. p.) kot sodišče druge stopnje (judex ad quem).

Opozoriti je na določbo §§ 14., drugi odst., 16. p. r. k. s., po kateri sme preiskovalni sodnik, če ne mara ugoditi tožilčevemu predlogu, zahtevati rešitev sodišča (senata) tudi v primerih, kjer zakon tega izrečno ne določa. Ta določba je zelo pomembna; če namreč prepusti preiskovalni sodnik odločbo senatu, odloča senat v prvi stopnji; pritožbo zoper to odločbo rešuje torej v takem primeru apelacijsko sodišče.

Izmed mnogobrojnih odločb preiskovalnega sodnika in pritožb zoper te odločbe je omeniti še nastopne:

a) Disciplinske odredbe.

Disciplinske odredbe, izdane med preiskavo zoper obdolženca, zastopnike strank, sodne priče in izvedence, mora preiskovalni sodnik takoj sporočiti okrožnemu sodišču (§ 11. k. p.), ki izrečeno disciplinsko kazen odobri, razveljavi ali predrugači. Zoper te rešitve senata ni nadaljnje pritožbe (§ 107., četrti odst., k. p.).

b) Pritožbe zoper rešitve glede pričin in izvedenin.

O pritožbi zoper določitev pričin in izvedenin, določenih po preiskovalnem sodniku (§§ 315., 316. k. p.) odloča okrožno sodišče (senat); zoper rešitev senata ni nadaljnje pritožbe (§ 323., tretji odst., k. p.).

c) Pritožbe prič in izvedencev zoper prisilne odredbe preiskovalnega sodnika.

Če priča kljub rednemu pozivu ne pride k zaslišanju ali če noče pričati ali prišeci (§§ 163., 164. k. p.), sme preiskovalni sodnik uporabiti razna prisilna sredstva (dovod, povračilo stroškov, denarna kazen). Slične ukrepe sme preiskovalni sodnik izdati tudi zoper izvedence (§ 186. k. p.).

Pritožba prič in izvedencev zoper te ukrepe ima zadržno moč; o pritožbi odloča okrožno sodišče (senat) končno (§ 331., drugi odst., k. p.).

č) Pritožbe zoper naredbe preiskovalnega sodnika o preiskavi stanovanj in oseb.

Naredbe o preiskavi stanovanj in oseb (§§ 135. in nasl. k. p.) je izdati pismeno.

Zoper te naredbe se sme prizadeta oseba pritožiti na okrožno sodišče (senat) (rok osem dni). Pritožba ne zadržuje izvršitve hišne (telesne) preiskave (§ 139., šesti odst., k. p.). Odločba okrožnega sodišča (senata) je končna (§ 331., drugi odst., k. p.).

d) Pritožba zoper odredbo preiskovalnega sodnika po § 122. k. p. (prepoved oddaljitev).

Zoper prisilne odredbe preiskovalnega sodnika po § 122. k. p. se smejo prizadeti pritožiti na okrožno sodišče, ki odloča v stvari končno (§§ 331., drugi odst., 328., prvi odst., k. p.).

E. Pritožba zoper ustavitvev preiskave.

1. Pritožba upravičenega tožilca.

Če poda tožilec ustavitveno izjavo (izrečni umik predloga na pregon) ali če zamudi zasebni (subsidijski) tožilec rok za vložitev obtožnice (fiktivni umik obtožbe), ustavi preiskavo preiskovalni sodnik sam (§ 108., prvi odst., 51., drugi odst., k. p.).

Zoper to naredbo preiskovalnega sodnika ima zasebni in subsidijski tožilec v roku osmih dni pravico pritožbe na okrožno sodišče (senat), toda le tedaj, če sta zamudila rok za vložitev obtožnice (fiktivni umik obtožbe), ne pa, če sta

podala izrečno ustavitveno izjavo. Okrožno sodišče odloča končno (§ 331., drugi odst., k. p.).

Če pa ustavi preiskavo okrožno sodišče (senat), odloča o tožilčevi pritožbi apelacijsko sodišče (§ 108., drugi in peti odst., k. p.).

2. Pritožba zasebnega udeleženca.

Če je državni tožilec umaknil svoj zahtevek na pregon (§ 108., prvi odst., k. p.), sme zasebni udeleženec v roku osmih dni¹¹ podati izjavo, da nadaljuje pregon (§ 53., drugi odst., k. p.).¹² Če preiskovalni sodnik tej zahtevi ugodí, nadaljuje preiskavo; če pa ima pomisleke proti temu zahtevku, zahteva rešitev senata. Proti tej rešitvi senata¹³ je dopustna pritožba (rok osmih dni) na apelacijsko sodišče (§ 331., drugi odst., k. p.).

3. Pritožbe ob sklepu preiskave.

Če predlaga tožilec, potem ko je preiskovalni sodnik končal preiskavo, naj se preiskava dopolni, odloči preiskovalni sodnik o tem, ali naj temu predlogu ugodí. Če mu ugodí, nadaljuje preiskavo, če pa ima pomisleke proti predlogu, zahteva rešitev senata (§§ 101., 109., četrti odst., k. p.). Če zavrne senat dokazni predlog, da tožilcu obenem nov rok (§ 109., četrti odst., k. p.) za vložitev obtožnice.

Zoper to rešitev senata se smeta stranki pritožiti (rok osmih dni) na apelacijsko sodišče (§ 331., drugi odst., k. p.). Zasebni in subsidijarni tožilec (ne pa državni tožilec) ne smeta kljub tej pritožbi zamuditi roka za vložitev obtožnice. Pritožba namreč nima zadržne moči (§ 330., tretji odst., k. p.), rok štirinajstih dni pa je prekluziven.

4. Stroškovna pritožba ob ustavitvi preiskave.

Pri ustavitvi preiskave, ki se je uvedla na predlog zasebnega ali subsidijarnega tožilca, je v ustavitveni rešitvi tudi izreči, da mora tožilec povrniti stroške kazenskega postopka (§§ 309., prvi odst., 311., štev. 2, k. p.). Tej rešitvi

¹¹ Ta rok je prekluziven, zoper zamudo ni postavitve v prejšnji stan ali obnove po § 361., drugi odst., k. p.

¹² Za postopek pri drž. sod. za zaščito države ne veljajo predpisi k. p. o zasebnem udeležencu kot tožilcu (§ 19. z. d. s.).

¹³ Če preiskovalni sodnik ugodí predlogu zasebnega udeleženca, obvesti o tem drž. tožilca (§ 18. p. r. d. t., § 56. k. p.). Obdolženec izve o tem po § 102. k. p. in sme zahtevati odločbo senata (§ 98., četrti odst., k. p.); proti tej rešitvi se pa sme pritožiti na apelacijsko sodišče.

sledi redoma še druga rešitev o višini stroškov. Ta rešitev se mora sklicevati na pravnomočno ustavitev, ki je izvršilni naslov drugi rešitvi (§ 321. k. p.).

Če odloči o stroških senat okrožnega sodišča, je možna pritožba na apelacijsko sodišče (§§ 330., prvi odst., 323., drugi odst., k. p.); o pritožbi proti tozadevni rešitvi preiskovalnega sodnika pa odloča senat okrožnega sodišča končno (§§ 323., drugi odst., 331., prvi odst., k. p.).

5. Pritožba zoper odstop kazenske stvari sreskemu sodišču.

Z ustavitvijo preiskave, ki je istovetna z ustavitvijo kazenskega postopka, ni zamenjati odstopa kazenske stvari sreskemu sodišču, ki je za stvar pristojno. Tu ne gre za ustavitev postopka in linea criminali (take ustavitve zakon ne pozna!), marveč za nadaljevanje postopka pri sreskem sodišču. Če je naredba o odstopu izdana zoper tožilčev predlog, ima ta pravico pritožbe na apelacijsko sodišče.

Iz navedenega sledi, da zasebni udeleženec v tem primeru ne more nadaljevati postopka po § 53. k. p. pri okrožnem sodišču, ker tu ne gre za ustavitev, marveč le za izpremembo kvalifikacije kaznivega dejanja.

VII. Pritožba zoper rešitev po § 110. k. p. (oddaja v zavod za čuvanje in zdravljenje).

Če je pokazal kazenski postopek, da storilec kaznivega dejanja ni vračunljiv, odredi okrožno sodišče kot zborna sodišče prve stopnje ustno razpravo, da se pojasni, ali je izreči glede nevravnostnega storilca kakšno očuvalno odredbo po kazenskem zakonu.

Zoper rešitev po § 110., tretji odst., k. p. imajo: državni tožilec (tudi v obdolženčevo korist — § 324., drugi odst., k. p.), obdolženec in njegov zakoniti zastopnik, obdolženčev zakonski drug in roditelj pravico pritožbe (rok osmih dni) na apelacijsko sodišče (§ 331., drugi odst., k. p.).

Tudi v primeru, navedenem v § 280., tretji odst., k. p., je treba odrediti posebno ustno razpravo, da se je že vršila glavna razprava, ker se tamkaj morda še ni dosegla popolna jasnost o stopnji nevravnostnosti in o potrebi primerne očuvalne odredbe (§ 269., prvi odst., k. p.). Sodeče sodišče izda tudi v tem primeru posebno rešitev. Zoper to rešitev okrožnega sodišča (sodnika poedinca pri okrožnem sodišču) je dopustna slična pritožba kakor v primeru § 110. k. p. (§ 328., prvi odst. k. p.).

Zoper rešitev sreskega sodišča po § 110. k. p. je mogoča pritožba na okrožno sodišče kot drugo stopnjo, ki odloča končno.

Določba § 110. k. p. nima predpisov o tem, kako se naj ustna razprava izvede; radi tega veljajo za njo smiselno pravila in načela, ki veljajo za glavno razpravo prve stopnje, kolikor zakon v določbi § 10. k. p. ne odreja drugače.

Načelo javnosti (§§ 222., 226., 273., 386. k. p.) ne velja za razpravo po § 110. k. p., ker je po tej določbi vabiti k razpravi le državnega tožilca, obdolženca, branilca, zakonitega zastopnika, če ni tega pa zakonskega druga ali roditelja. Prav tako ne velja načelo ustnosti in neposrednosti (§ 274. k. p.), ker odreja zakon zgolj zaslišanje omenjenih oseb; vsi drugi dokazi se smejo torej čitati. Obtožno načelo tudi ne velja; državni tožilec je tu zgolj čuvar zakona, dasi predlaga, naj se odredi očuvalna odredba (§§ 98., tretji odst., 269., prvi odst., k. p.). Pač pa velja praviloma načelo »audiatur et altera pars« (§§ 236., 237., prvi odst., k. p.; obtoženec mora praviloma prisostvovati razpravi, če to dopušča njegovo zdravstveno stanje. Za razpravo po § 110. k. p. ni smiselno uporabljati določb o zabrani kontumačnega postopka v postopku pri zbornem sodišču (§ 236. k. p.). Ni zadržka, da razpravlja sodišče, dasi storilec ni navzoč, tudi v stvareh, ki jih presoja senat okrožnega sodišča, saj ne gre tu za kaznovanje, marveč za očuvalno odredbo, torej vsaj teoretično ne za zlo, marveč za sankcijo, s katero naj se očuva človeška družba in ki je deloma tudi v obdolženčevo korist (§ 53. k. z.).

VIII. Pritožbe zoper rešitve in naredbe v pripravljalnem postopku zoper mlajše maloletnike.

Sodnik za mlajše maloletnike na okrožnem sodišču ima med poizvedbami ne le napram strankam, marveč tudi napram okrožnemu sodišču (senatu) slično stališče kakor preiskovalni sodnik (§§ 10., šte. 1, 437., prvi odst., k. p.). Glede naredb in rešitev sodnika okrožnega sodišča za mlajše maloletnike med poizvedbami veljajo torej vobče ista pravila kakor za naredbe in rešitve med izpovedbami preiskovalnega sodnika.

Zoper vse te odločbe sodnika za mlajše maloletnike pri okrožnem sodišču se morejo stranke pritožiti na senat okrožnega sodišča (§§ 11., šte. 1, 328., 331., prvi odst., k. p.), ki odloča končno. Glede sličnih odločb sreskega sodnika za mlajše maloletnike velja smiselno določba § 380., zadnji

odst. (§ 437., prvi odst., k. p.). Zasebni tožilec mora po dovršenih poizvedbah vložiti na poziv v osmih dneh tožbo, ker je sicer imeti, da se je odpovedal pregonu (§ 442., prvi in četrti odst., k. p.); v tem primeru ustavi sodnik postopek. Zoper to ustavitev se sme zasebni tožilec pritožiti na okrožno sodišče (§§ 9., števil. 1, 11., števil. 3, 328., 330., 437., prvi odst., k. p.). Seveda sme tudi zahtevati obnovo postopka, če so podani pogoji § 361., drugi odst., k. p. (§§ 374., 437., prvi odst., k. p.).

Prav taka pritožba je dopustna zoper ustavitev postopka po § 443., števil. 1, k. p.

Rešitve po § 443., števil. 2 in 3, k. p. se pobijajo, če jih je storil sodnik za mlajše maloletnike okrožnega sodišča, s pritožbo na apelacijsko sodišče; če jih je storil sreski sodnik, pa s pritožbo na okrožno sodišče (§§ 11., števil. 3, 447. k. p.).

IX. Pritožbe zoper naredbe o privodu, priporu in preiskovalnem zaporu.

A. 1. Privod.

Zoper naredbo o privedbi (§ 112. k. p.) je dopustna pritožba v roku osmih dni (§§ 328., 330., prvi odst., k. p.), ki pa utegne imeti za obdolženca (pritožilca) kvečjemu uspeh, da se naredba razveljavi kot protizakonita, potem ko je že učinkovala (primerjaj § 139., šesti odst., k. p.). Če je izdal naredbo o privedbi sreski sodnik, je moči pobijati naredbo o privedbi zgolj s pritožbo, združeno z morebitnim prizivom zoper sodbo (§ 380., zadnji odst., k. p.).

O pritožbi zoper naredbo o privodu odloča končno okrožno sodišče (§§ 11., števil. 3, 119., peti odst., zadnji stavek, 331., prvi odst., k. p.).

2. Pripor in preiskovalni zapor.

V stvareh, kjer posluje sresko sodišče kot sodišče prve stopnje po § 9., števil. 1 in 2, k. p., je dopusten pripor zgolj radi begosumnosti (§ 380., števil. 3, k. p.). Proti tej odredbi se sme obdolženec pritožiti v roku 24 ur na okrožno sodišče, ki odloča o pritožbi končno.

Po našem kazenskem postopniku mora okrožno kot zborna sodišče (§§ 117., tretji odst., 119., peti odst., k. p.) uradoma preizkusiti vsako naredbo o priporu ali preiskovalnem zaporu, kolikor gre za kazniva dejanja, o katerih

sodi okrožno sodišče (§§ 10., šte. 2 in 3, ter 11., šte. 2, k. p.).

Če se priprti obdolženec ali jetnik, ki je v preiskovalnem zaporu, ne pritoži v treh dneh zoper naredbo o zaporu, predloži sreski kot poizvedovalni sodnik ali pa preiskovalni sodnik naredbo o priporu ali preiskovalnem zaporu v 24. urah okrožnemu sodišču (senatu). To reši pritožbo ali odloči o uradoma predloženi naredbi (jo odobri ali razveljavi in ukine pripor) v roku dveh dni. Zoper to odločbo senata okrožnega sodišča ni pritožbe (§ 119., peti odst., zadnji stavek, k. p.). Dokler okrožno sodišče (ker mu morda naredba o zaporu sploh ni bila predložena) ni odločilo po § 119., peti odst., k. p. o zaporu, se sme obdolženec še vedno pritožiti zoper zapor in s tem povzročiti, da izvrši okrožno sodišče predpisani preizkus naredbe o zaporu. Določba o zabrani nadaljnje pritožbe zoper rešitev kazenskega senata okrožnega sodišča ni tako trda, kakor je videti na prvi pogled. Res je, da bo okrožno sodišče, če stvarni položaj še ni pojasnjen, le bolj redko ukinilo pripor ali preiskovalni zapor. Opozoriti pa je treba na to, da se mora pripor ali preiskovalni zapor itak ukiniti, čim ni več razlogov, zbog katerih je bil odrejen (§ 129., drugi odst., k. p.). Določba po § 119., peti odst., k. p. velja seveda le začasno ter rebus sic stantibus.

Sreski kot poizvedovalni sodnik predloži spise, čim je pripor odobren (§§ 117., 119. k. p.), v roku osmih dni (računši od dneva privedbe v pripor) državnemu tožilcu po § 95., tretji odst., k. p.; ta pa predlaga, da se obdolženec izpusti na svobodo ali da se ukreni preiskovalni zapor. Priporočati je, da naj pošljejo sodišča spise poprej državnemu tožilcu, preden predlože pritožbo zoper pripor ali naredbo o priporu (če ni pritožbe) okrožnemu sodišču (§§ 117., 119., peti odst., k. p.). Državni tožilec bo oddal izjavo tudi glede pripora (izpust iz zapura). Če se ta izpremeni v preiskovalni zapor, je smatrati, da je pritožba vložena tudi zoper preiskovalni zapor. Zakon (§ 119., peti odst., k. p.) dopušča tudi pritožbo zoper naredbo preiskovalnega sodnika, s katero se ukinja pripor ali preiskovalni zapor (§ 130., prvi odst., zadnji stavek, k. p.). V praksi bo le izjemoma prišlo do te pritožbe, poredko bo tudi preiskovalni sodnik zavrnil predlog tožilčev, naj se ukine preiskovalni zapor (§ 130., prvi in drugi odst., k. p.).

B. Ukinitev preiskovalnega zapura med preiskavo.

Dokler traja preiskava, sme preiskovalni sodnik ukiniti preiskovalni zapor le, če pristane državni tožilec (§ 130., prvi odst., k. p.). Pač pa sme preiskovalni sodnik med pre-

iskavo sam ukiniti preiskovalni zapor, če je bil odrejen na predlog zasebnega udeleženca¹⁴ kot tožilca.

Če se preiskovalni sodnik in državni tožilec ne strinjata glede ukinitve zavora, zahteva preiskovalni sodnik rešitev senata (§§ 11., šte. 1, 130., drugi odst., k. p.). Prav tako sme tudi obdolženec vsak čas med preiskavo predlagati, naj se zapor ukine, ker zanj ni več zakonitih razlogov. (§ 129., drugi odst., k. p.). Če zavrne preiskovalni sodnik ta predlog, se sme obdolženec pritožiti v roku treh dni (ker gre za zapor) na okrožno sodišče, ki odloča končno (§§ 119., peti odst., 129., drugi odst., k. p.). Če pa prepusti preiskovalni sodnik rešitev predloga senatu (§§ 14., drugi odst., 16. p. r. k. s.), odloča senat v prvi stopnji. Zoper to odločbo senata je dopustna pritožba (v treh dneh) na apelacijsko sodišče (§ 331., drugi odst., k. p.), ker tu ne gre več za odločbo po § 119., peti odst., k. p. Dejanski položaj se utegne namreč med tem izpremeniti v obdolženčevo korist. Pritožba po § 129., drugi odst., k. p. ima torej povsem drug značaj kakor ona po § 119., peti odst., k.p.

C. Drugi primeri pritožb zoper ukinitve preiskovalnega zavora.

1. Preiskovalni zapor, predlagan v obtožnici.

Že prej smo omenili (IX. B), da ni pritožbe zoper rešitev okrožnega sodišča (senata) o preiskovalnem zaporu (§ 119., peti odst., k. p.) ne glede na to, ali je odločal senat o preiskovalnem zaporu uradoma¹⁵ ali na pritožbo. Povsem drugačna je stvar, če se je ukrenil preiskovalni zapor šele na podstavi predloga, podanega v obtožnici.¹⁶

O obdolženčevi pritožbi (rok treh dni) zoper to naredbo odloča apelacijsko sodišče tako, kakor bi bil obdolženec vložil tudi ugovor zoper obtožnico (§ 205., četrti odst., k. p.); obtožnico preizkusi tudi tedaj, če se je obdolženec odpovedal ugovoru. Prav tako preizkusi apelacijsko sodišče naredbo o zaporu tudi tedaj, če se obdolženec ne pritožuje zoper zapor in če vloži zgolj ugovor zoper obtožnico (§ 209.,

¹⁴ Zasebni tožilec pa sme predlagati preiskovalni zapor le v obtožnici (§ 202., šte. 6, k. p.). Glej opombo šte. 8.

¹⁵ Ko je preiskovalni sodnik uradoma predložil naredbo o preiskovalnem zaporu po § 119., peti odst., k. p.

¹⁶ V tem primeru lahko ukrenejo preiskovalni zapor: preiskovalni sodnik, predsednik senata, sodnik poedinec ali senat (§§ 202., šte. 6, 203., drugi odst., k. p.).

drugi odst., k. p.). Iz tega je posneti (§§ 328., prvi odst., 331., drugi odst., k. p.), da ima tukaj tudi tožilec pravico pritožbe na apelacijsko sodišče (rok treh dni), če okrožno sodišče ni ugodilo njegovemu predlogu, da se ukreni preiskovalni zapor.

2. Preiskovalni zapor po pravnomočni obtožbi.

Glede naredb o zaporu po pravnomočni obtožbi velja bistveno to, kar smo že prej povedali, seveda se apelacijsko sodišče v tem primeru ne sme več pečati z obtožnico. Če je po končani glavni razpravi glede na višino izrečene kazni ali glede drugih okolnosti domnevati, da utegne obsojenec pobegniti, sme okrožno sodišče (§ 11., števil. 1, k. p.) odrediti preiskovalni zapor (§ 288., četrti odst., k. p.). V kazenskih stvareh, kjer je sodil sodnik poedinec sreskega ali okrožnega sodišča (§ 288., drugi odst., 380., števil. 3, 374. ali 373., prvi odst., k. p.), odloča v takem primeru sodnik poedinec; sreski sodnik sme seveda ukreniti le pripor (§ 377., tretji odst., k. p.). Sodišče (okrožno kot zborna sodišče ali sodnik poedinec tega sodišča) pa sme navzlic obsodilni sodbi ukiniti pripor ali preiskovalni zapor, če zapor ni obvezen in če ni več domnevati, da utegne obsojenec pobegniti.

Zoper gori omenjene rešitve sreskega sodnika je dopustna pritožba na okrožno sodišče (rok je po § 380., drugi odst., k. p. le 24 ur). Zoper podobne rešitve okrožnega sodišča (sodnika poedinca pri okrožnem sodišču) je pa dovoljena pritožba na apelacijsko sodišče (§§ 328., prvi odst., 331., drugi odst., k. p.) v roku treh dni. Ta rok velja ne le glede na določbo § 119., peti odst., k. p., marveč tudi za to, ker velja za pritožbo zoper ukrenitev preiskovalnega zapora na podlagi predloga, stavljenega v obtožnici, prav ta rok. Višje sodišče rešuje pritožbo seveda kot nujno, ne glede na priziv ali revizijo, ki je bila med tem priglašena.

3. Pripor ali preiskovalni zapor v obnovitvenem postopku (§§ 361., prvi odst., 368., drugi odst., 411., k. p.).

Če se je dovolila obnova na škodo obdolženca, je moči odrediti tudi preiskovalni zapor (§ 368., drugi odst., k. p.). Zoper to odločbo o preiskovalnem zaporu ni pritožbe (§ 119., peti odst., k. p.), to pa le tedaj, če se vrača stvar po dovolitvi obnove v stanje preiskave (§ 370., prvi odst., k. p.). Pritožba pa je dopustna, če se odredi glavna razprava na podstavi stare obtožnice ali če predlaga tožilec preiskovalni zapor šele v obtožnici (§§ 203., drugi odst., 205., četrti

odst., k. p.). O pritožbi odloča apelacijsko kot pritožno ali kot ugovorno sodišče. Rok za pritožbo je tri dni.

4. Pritožba zoper tiralico.

Ob pobegu osebe, ki je nujno sumljiva zločinstva, se sme izdati tiralica, če so obenem podani zakoniti pogoji za pripor (§§ 457., 459.—461. k. p.). Zoper izdajo tiralice je moči vložiti pritožbo (§§ 328., 330., prvi odst., 331., drugi odst., k. p.). Tako pritožbo utegne vložiti branilec, ki ga sodišče uradoma postavi odsotnemu (pobeglemu) obdolžencu, če je obramba obvezna (§ 60., prvi in drugi odst., k. p.).

5. Pripor o priliki izročitve.

Pravila o odreditvi pripora ne veljajo, če je na zahtevo tuje države pripravi obdolženega ali obsojenega inozemca.

O tem, da je odrejen tak pripor, je treba obvestiti ministrstvo pravde. Po našem naziranju sme pač minister pravde odrediti, da se tak pripor ukine, redne pritožbe proti temu priporu pa ni (§ 491., prvi odst., k. p.).

Č. Rešitve o izpustu iz preiskovalnega zaporu ali pripora proti jamstvu.

O izpustitvi proti jamstvu in o kakovosti ter višini jamstva (varščine) odloča senat okrožnega sodišča (§§ 131., tretji odst., 134., prvi odst., k. p.), pri sreskem sodišču pa sreski sodnik (§ 380., štev. 3, k. p.).

Če izpuščen obdolženec navzlic jamstvu pobegne, izreče sodišče (senat), da je varščina zapadla. Rešitev o tem se vroči obdolženčevemu zastopniku. Če ga nima, mu ga v to svrho postavi sodišče (§ 132., drugi odst., k. p.). Ni potrebno, da bi bil ta zastopnik branilec, razen kjer to zakon izrečno predpisuje. Vsekako pa ima tak zastopnik pravico zahtevati poplačilo svojih stroškov in nagrade za svoj trud morda tudi iz zapadle varščine (§§ 322., prvi odst., 131., tretji odst., 132., tretji odst., k. p.).

Zoper vse te rešitve senata je moči pritožiti se na apelacijsko sodišče (§ 134., prvi odst., k. p.). Dasi omenja zakon kot pritožilca zgolj obdolženca in državnega tožilca, ima pravico pritožbe po § 134., prvi odst., k. p. vsak tožilec, ker sme tudi zasebni udeleženec kot tožilec deloma tudi zasebni tožilec (§ 202., štev. 6, k. p.) predlagati preiskovalni zapor (§§ 51., 54. k. p.). Rok za pritožbo v tej določbi ni naveden, po splošni določbi § 330., prvi odst., k. p. bi torej veljal rok osmih dni. Ker pa gre za rešitve o zaporu, velja v tem primeru po našem naziranju le rok treh dni (§§ 119., peti odst., 204., tretji odst., k. p.). Izjemni predpis § 134.,

drugi odst., k. p. pa velja le za pritožbo državnega tožilca. Ta pritožba ima zadržno moč: 1. če gre zoper rešitev, s katero se ukinja preiskovalni zapor z jamstvom ali brez njega in 2. če se prijavi takoj po priobčitvi rešitve. Te določbe ni tolmačiti tako, kakor da bi imel državni tožilec pravico pritožbe zoper vsako ukinitve preiskovalnega zapora, torej tudi zoper ono po § 119., peti odst., k. p.

Določba § 134., drugi odst., k. p. ima v mislih le take rešitve senata, ki so v zvezi z vprašanjem o jamstvu in to tudi tedaj, če je obdolženec ponudil jamstvo, državni tožilec pa je nasprotoval izpustu pod tem pogojem; ali če je državni tožilec privolil, da se izpusti preiskovanec le proti jamstvu, okrožno sodišče (bodisi tudi o priliki reševanja po § 119., peti odst., k. p.) pa je ukinilo preiskovalni zapor, ne da bi zahtevalo jamstva.

X. Pritožbe v pripravljalnem postopku po zakonu o tisku.

V pripravljalnem postopku po zakonu o tisku veljajo subsidiarno določbe občnega kazenskega postopnika (čl. 95., drugi odst., z. o t.), kolikor zakon o tisku v čl. 73. in nasl. z. o t. ne odreja drugače. Že po odgovoru na tožbo utegne preiskovalni sodnik predložiti spise tiskovnemu senatu (§ 11., šte. 1, k. p.), ki lahko odredi takoj glavno razpravo. S to rešitvijo se združi poziv na tožilca, naj vložijo obtožnico v treh dneh po vročitvi tega poziva. Po došli obtožnici se odredi glavna razprava v petih dneh, če ni prič ali v desetih dneh, ako je treba na razpravo pozvati priče (čl. 85., drugi odst., z. o t.).

Iz teh zakonitih predpisov se mora sklepati, da zoper rešitev po čl. 73., osmi odst., z. o t. ni pritožbe. Drugače je z rešitvijo po čl. 84. z. o t. (postavitev pred sodišče). Zoper to rešitev je dopustna pritožba v roku treh dni na apelacijsko sodišče. O teh dveh rešitvah govorimo še pozneje. (XII. C.)

V preiskavi po zak. o tisku so možne rešitve, kakršne se utegnejo pojaviti v postopku po občnem kazenskem postopniku. O vseh pritožbah zoper rešitve preiskovalnega sodnika v postopku po zakonu o tisku odloča tiskovni senat okrožnega sodišča (§§ 11., šte. 1, 331., prvi odst., k. p., čl. 95., drugi odst., z. o t.). Nekatere teh rešitev omenja zakon o tisku izrečno in sicer:

Preiskovalni sodnik sme tožbo kot pomanjkljivo zavrniti (čl. 78., prvi odst., z. o t.). Zoper to rešitev je dopustna pritožba na okrožno sodišče (senat), ki odloča dokončno.

Zasliševanje prič izven sodnega okrožja ni dovoljeno, če zahtevajo stranke to zaslišanje v namenu, da se zavlačuje postopek. Preiskovalni sodnik sme sam ali na tožilecovo zahtevo izposlovati v tem pogledu rešitev tiskovnega senata (§ 11., števil. 1. k. p.), ki je končno (čl. 74. z. o t.). Če pa je preiskovalni sodnik ugodil obdolženčevemu predlogu, naj se zaslišijo prič izven sodnega okrožja, se sme tožilec zoper to rešitev pritožiti na tiskovni senat okrožnega sodišča. Rok pritožbe je tri dni, odločba tiskovnega senata je končna.

Če je že uveden kazenski postopek radi kaznivega dejanja, ki je predmet klevete, prekine preiskovalni sodnik postopek o kleveti (čl. 52. z. o t.), dokler se ne izreče pravnomočna odločba o predmetu obdolžitve (čl. 77. z. o t.). Dokler traja ta postopek, pregon radi klevete ne more zastarati (§ 80. k. z.). Zoper to prekinitvev je možna pritožba na tiskovni senat, ki odloča končno.

Preiskovalni sodnik je glede izvedbe preiskave v tiskovnem postopku vezan na določene roke. Od teh je zlasti značilen rok osmih dni, v katerem je treba izvršiti zaslišanje prič (čl. 83. z. o t.), ki jih predlagata stranki. Zaradi neuvaževanja teh rokov se smeta stranki pritožiti na tiskovni senat (§§ 11., števil. 1, 331., prvi odst., k. p. čl. 93., 95., drugi odst., z. o t.). Zaradi zavlačevanja je tudi možna nadzorstvena pritožba na apelacijsko sodišče (§ 12., števil. 4. k. p.).

Za ustavitvev preiskave v tiskovnem postopku in za pritožbo zoper to ustavitvev veljajo določbe občnega kazenskega postopnika (§§ 108., prvi, drugi in peti odst., čl. 95., drugi odst., z. o t.). Preiskavo je treba ustaviti tudi tedaj, če izreče senat, da se obdolženec ne stavi pred sodišče (čl. 84. z. o t.). Posebno pogoste so ustavitvev iz razloga, ker zasebni tožilec ni vložil obtožnice v roku treh dni po čl. 85., prvi odst., z. o t.¹⁷ Če zasebni tožilec ne vložil obtožnice v predpisanem roku, je imeti, da se je odpovedal pregonu (§ 52., drugi odst., k. p.). V tem primeru ustavi torej kazenski postopek preiskovalni sodnik (§ 108., prvi odst., k. p.). O pritožbi zoper to ustavitvev rešuje tiskovni senat končno (§ 331., prvi odst., k. p.).

Sodišče mora zasebnega tožilca pozvati (§§ 95., četrti odst., 109., tretji odst., k. p.), naj vložil v roku treh dni obtožnico (čl. 85., prvi odst., z. o t.), in ga poučiti, da se bo sicer smatralo, da se je odpovedal pregonu (§ 52., drugi

¹⁷ Ta rok se šteje od dne, ko je postala rešitev po čl. 84. z. o t. pravnomočna.

odst., k. p.) Zakon pa ne odreja nobene sankcije za primer, če opusti sodišče (v rešitvi po § 84. z. o t.) ta poziv in pouk. Zasebni tožilec, ki ne vloži obtožnice v roku treh dni, je torej tudi tedaj prekludiran, če ni dobil noziva, naj vloži obtožnico, dasi govori § 82., tretji odst., k. p., izrečno o takem pozivu. Priporočljivo je torej, da naj vloži zasebni tožilec, čim dobi rešitev o stavitvi pred sodišče (čl. 85. z. o t.), v roku treh dni obtožnico, ker mora sicer sam imeti evidenco o tem, kdaj postane rešitev po § 85. z. o t. pravnomočna.¹⁸ Če zamudi zasebni tožilec rok treh dni¹⁹ za vložitev obtožnice (čl. 85. z. o t.), sme seveda zahtevati obnovo postopka, če so podani pogoji § 361., drugi odst., k. p.

Z rešitvijo o ustavitvi preiskave je združiti odločbo o stroških kazenskega postopka (§§ 309., prvi odst., 311., šte. 2., k. p., čl. 95., drugi odst., z. o t.). Zoper vse rešitve preiskovalnega sodnika o stroških kazenskega postopka je dopustna pritožba na tiskovni senat, ki odloča dokončno (§§ 323., tretji odst., 331., prvi odst., k. p.). Če pa je odločal o stroških tiskovni senat kot prva stopnja, je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče (§ 323., drugi odst., k. p., čl. 95., drugi odst., z. o t.).

Končno je še rešiti vprašanje, kakšni roki veljajo za pritožbe, ki smo jih pravkar navedli. Zakon o tisku pozna v svojih predpisih (čl. 73., 74., 77., 78.) le rok treh dni. Čl. 90. z. o t. odreja pritožni rok treh dni za vse stvarne rešitve tiskovnega senata, kot sodišča prve stopnje. Ta rok velja tudi za rešitve in naredbe preiskovalnega sodnika. O pritožbah zoper njegove odločbe odloča tiskovni senat končno kot sodišče druge stopnje (§§ 328., prvi odst., 331., prvi odst., čl. 95., drugi odst., z. o t.).

XI. Pritožbe v obtožnem postopku.

Ko prejme preiskovalni sodnik (predsednik senata ali sodnik poedinec) obtožnico, se bavi po predpisu § 203., drugi odst., k. p., zgolj s tožilčevim predlogom, naj se ukrene ali ukine preiskovalni zapor. Vendar pa sme obtožnico preizkusiti tudi v drugem pogledu. To velja predvsem za obtožnice, ki jih vložijo zasebni tožilci ali zasebni udeleženci kot tožilci. Tu se mora sodnik prepričati, ali je

¹⁸ Rešitev Kža I/32 apel. sod. v Ljubljani.

¹⁹ Za državnega tožilca je rok treh dni čl. 85. z. o t. seveda le redovni rok; zamuda tega roka utegne imeti zanj le posledice čl. 93. z. o t. Nasprotno: Odločba st. sedm., odd. B v Zagrebu, Kl 423/25 (Sl. P. zbirka odločb šte. 90).

obtožnica pravočasna (§§ 95., četrti odst., 109., tretji odst., k. p.). Uprav pri tej vrsti obtožnic se utegne pripetiti, da dotične vloge ni imeti po obliki in vsebini za obtožnico in da na njeni podlagi ni moči odrediti in opraviti glavne razprave. Tako pomanjkljivo vlogo je treba vrniti s primer-
nim poukom tožilcu, da jo popravi. Rok, ki je odrejen v določbah §§ 95., četrti odst. in 109., tretji odst., k. p., se pa s tem ne podaljša.

Tožilčevemu predlogu, naj se ukrene ali ukine preiskovalni zapor, ugodi preiskovalni sodnik (predsednik senata) sam. Če pa ima pomisleke proti temu predlogu, zahteva rešitev senata. Zoper rešitev preiskovalnega sodnika (predsednika senata) (izjema od določbe § 331., drugi odst., k. p.) ali senata okrožnega sodišča, ima obdolženec pravico pritožbe na apelacijsko sodišče (§ 205., četrti odst., k. p.)²⁰ in sicer v treh dneh. Ta rok se računa od dne, ko je prejel obtožnico. (§ 204., tretji odst., k. p.). Seveda ima isto pritožbo v nasprotnem primeru tudi tožilec.

Obdolženec, ki je bil že pred vložitvijo obtožnice v zaporu, sme kljub določbi § 119., peti odst., k. p. (§§ 129., drugi odst., 130., prvi odst., k. p.) zahtevati, da se izpusti iz zapora, če zanj ni več zakonitih razlogov. Če okrožno sodišče ne ugodi temu predlogu, se sme obdolženec v treh dneh pritožiti na apelacijsko sodišče (§ 209., drugi odst., k. p.).

Zaprti obdolženec sme v roku treh dni, odkar je prejel obtožnico, podati ugovor zoper njo ali vložiti pritožbo zoper zapor (§ 204., tretji odst., k. p.). Ko vloži ugovor, sme obenem zahtevati, da se vroči prepis obtožnice v osmih dneh njegovemu branilcu zaradi obrazložitve ugovora.

Obdolženec, ki je v prostosti, pa ima za prijavo in za obrazložitev ugovora rok osmih dni od dne, ko je prejel obtožnico. Če je obtoženih več obdolžencev, se vroči obtožnica vsakemu izmed njih (§ 202., tretji odst., k. p.). V tem primeru mora rok za prijavo ugovora poteči glede vseh. Nato se šele predloži spis radi poedinih ugovorov in pritožb (§ 205., drugi odst., k. p.) apelacijskemu sodišču. Če obtožnice radi neznanega bivališča enemu izmed obdolžencev ni moči vročiti, je treba postopek glede njega začasno ustaviti (prav prekiniti) (§§ 455., tretji odst., 463., drugi odst., 465. k. p.). Ta prekinjeni postopek se nato nadaljuje po določbi § 359. šte. 1, k. p.

²⁰ V kazenskih stvareh, ki jih presoja državno sodišče za zaščito države, postane obtožnica pravno močna, ko se vroči obdolžencu (§ 43. z. o d. s.).

XII. Ugovor zoper obtožnico.

A. Vložitev ugovora.

Obdolženec hoče z ugovorom doseči rešitev apelacijskega sodišča, ki naj prepreči, da bi postala obtožnica pravnomočna. Ugovor zoper obtožnico ni pravni lek, ker formalno ni naperjen zoper sodno odločbo, dejansko se pa brani obdolženec z ugovorom proti razpisu glavne razprave. Ker je ugovor v dejanskem pogledu podoben pritožbi in ker je zelo važno pravno sredstvo za obdolženca, ga hočemo ob tej priliki na kratko omeniti.

1. Kdo sme vložiti ugovor?

Ugovor zoper obtožnico sme vložiti le obdolženec bodisi osebno, bodisi po svojem pooblaščenem zastopniku (§ 82., drugi odst., k. p.). Ugovor pa sme vložiti tudi branilec, ne morejo ga pa vlagati osebe, ki smejo vlagati pravne leke brez posebne pooblastitve (§ 324., drugi in četrti odst., k. p.). Le obdolženec sam se sme odreči ugovoru ali ga umakniti (§ 205., prvi odst., k. p.).

2. Vložitev ugovora.

Ugovor se poda na sodišču, ki je sprejelo obtožnico, torej pri preiskovalnem sodniku, predsedniku senata ali sodniku poedincu (§ 203., prvi odst., k. p.). Vloži se s pismeno vlogo v enem izvodu ali se pa sprejme na zapisnik (§ 204., peti odst., k. p.). Če pa je bila obtožnica vročena po srškem sodišču, sme obdolženec podati ugovor na zapisnik tudi na tem sodišču (§ 84., drugi odst., k. p.) (I., Č).

Ugovora ni treba obrazložiti, apelacijsko sodišče ga mora rešiti tudi tedaj, če je samo prijavljen. Tožilec nima pravice, da bi se mu vročil izvod pismenega ugovora niti ni izrečno določeno, da mora biti obveščen o vložnem ugovoru. Pač pa mora dobiti državni tožilec ugovor na vpogled, da ugovor vpiše v popis spisov (§ 59. p. r. d. t.) in v vpisnik Kt (§ 61. p. r. d. t.).

3. Zakasnel in nedopusten ugovor.

Zakasnel ugovor in zakasnelo pritožbo zoper preiskovalni zapor, ki je ukrenjen šele na predlog v obtožnici, zavrača preiskovalni sodnik (predsednik senata, sodnik poedinec). Obdolženec se sme zoper zavrnitev pritožiti v roku treh dni na okrožno sodišče, ki odloča končno (§§ 205., prvi odst., 331., prvi odst., k. p.).

Pa tudi apelacijsko sodišče samo sme zavrniti zakasnel ugovor (§ 209., prvi odst., k. p.), če tega ni že storil pre-

iskovalni sodnik (predsednik senata, sodnik poedinec). Če pa se je obdolženec odrekel ugovoru ali če ga je umaknil in če ga nato pravočasno vnovič vloži, je spise kljub temu predložiti apelacijskemu sodišču. Prav to velja, če je ugovor vložila oseba, ki ni opravičena vložiti ugovor. Apelacijsko sodišče zavrača take ugovore kot nedopustne.

B. Rešitev ugovora.

Glede rešitve ugovora bodi omenjeno tole:

Rešitev po § 208., šte. 4, k. p. je mogoča le tedaj, če je izključeno, da bi se mogel po morebitnih naknadnih poizvedbah ali o priliki izvedbe dokazov pri glavni razpravi podati tak dejanski položaj, kakor ga zatrjuje obtožnica (če n. pr. tožilec niti ne zatrjuje, da so podani posamezni znaki kaznivega dejanja, ki ga hoče šele pri glavni razpravi podrobno dejansko obrazložiti in podpreti z dokazi). Načeloma prepušča ugovorno sodišče dokazno presojo sodečemu sodišču, ker bi sicer kršilo načelo ustnosti in neposrednosti, če bi ocenilo verjetnost dokazov na podlagi spisov (§ 208., št. 4, k. p.).

Če vrne apelacijsko sodišče obtožnico po § 206. k. p., predlaga tožilec v postopku pred sodnikom poedincem praviloma le poizvedbe (§ 372., prvi odst., k. p.), ker se sme uvesti preiskava le, če se odredi preiskovalni zapor. Zasebni tožilec sme torej, če želi popolnitev postopka, predlagati zgolj poizvedbe. To se razodeva logično iz tega, ker ni moči vložiti nove obtožnice, če dejanski položaj še ni dovolj razčiščen. V tem primeru bi namreč apelacijsko sodišče vnovič vrnilo obtožnico po § 206., prvi odst., k. p.

Apelacijsko sodišče se peča s pravno kvalifikacijo kaznivega dejanja le tedaj, če bi se s tem spremenila stvarna pristojnost sodečega sodišča (§§ 9., šte. 1 in 2., 10. šte. 2. in 3., 11. šte. 2., k. p.) in če je seveda za tako premembo zadostna podlaga v spisih (§ 207. k. p.).

C. Postavitev pred sodišče po zakonu o tisku.

Sedanji kazenski postopnik ne vozna neposredne postavitve v obtožno stanje s sodno rešitvijo (§§ 218., 48., šte. 2. in 114., četrti odst., avstr. k. pr.) brez formalne obtožnice, pač pa odreja nekaj sličnega zakon o tisku v določbah čl. 73., osmi odst. in čl. 84. O rešitvah, omenjenih v teh dveh členih, smo že govorili (X).

Zoper rešitev po čl. 73., osmi odst., z. o t. ni pritožbe, pač pa zoper rešitev po čl. 84. z. o t. Nobena teh dveh rešitev nima sicer oblike obtožnice, na vsak način pa je treba v njih označiti dotično kaznivo dejanje, ki je predmet po-

stopka. Zoper rešitev po čl. 84. z. o t. je dopustna pritožba v roku treh dni na apelacijsko sodišče. To odloči o pritožbi prav tako kakor o vsaki drugi pritožbi, v bistvu pa premotri stvar tako, kakor če bi reševalo ugovor zoper obtožnico. Če ugotovi apelacijsko sodišče tožilčevi pritožbi, odredi, da se obdolženec stavi pred sodišče. S to odločbo spoji poziv na tožilca, naj vloži v treh dneh obtožnico. Obtožnica se mora vložiti (čl. 85., prvi in drugi odst., z. o t.) v treh dneh po pravnomočnosti rešitve iz čl. 84. z. o t. Če pa izreče apelacijsko sodišče na tožilčevo pritožbo, da se obdolženec stavi pred sodišče, je obtožnico vložiti v treh dneh po vročitvi te rešitve. Obtožnico je treba torej vložiti v tem primeru tri dni po vročitvi rešitve apelacijskega sodišča, ker postane rešitev eksistentna šele tedaj, ko se vroči, prej tudi ne more postati pravnomočna (§ 79. k. p.).

Obtožnica v tiskovnem postopku mora imeti obliko in vsebino, ki je označena v § 202. k. p., razen tega se mora sklicevati na pravnomočno rešitev po čl. 73., osmi odst. ali po čl. 84. z. o t., s katero se mora točno ujemati glede označbe kaznivega dejanja. Obtožnica se vloži pri tiskovnem senatu (čl. 73., osmi odst., 85., prvi odst., z. o t.), ki jo preizkusi glede oblike in vsebine. Če v tem pogledu ni zadržkov (XI. B.), je obtožnica sprejeta, ter je o njej poslovati po določbah čl. 85., drugi odst., z. o t. Bistvena razlika med to obtožnico in ono v rednem postopku pa je ta, da zoper obtožnico, vloženo v tiskovnem postopku, ni ugovora na apelacijsko sodišče.

Izjemoma se utegne zgoditi, da predlaga tožilec v obtožnici, naj se ukrene zoper obdolženca preiskovalni zapor (§ 202., številka 6, k. p.). O tem predlogu odloča tiskovni senat (čl. 73., prvi odst., 84., 85., z. o t., § 203., drugi odst. k. p.). O pritožbi, ki jo je vložiti v roku treh dni, odloča apelacijsko sodišče (§§ 203., 204. k. p. in čl. 84., 90., 95., prvi odst., z. o t.), ki se pa pri tem seveda ne sme več pečati s stvarno vsebino obtožnice (§ 205., četrti odst., k. p.).

Če zamudi zasebni tožilec ali zasebni udeleženec kot tožilec rok za vložitev obtožnice (čl. 73., osmi odst., 85., prvi odst., z. o t.), se kazenski postopek ustavi (§§ 51., drugi odst., 53., tretji odst., čl. 95., drugi odst., z. o t.). To ustavitev izreče tiskovni senat, o pritožbi (rok treh dni) odloča apelacijsko sodišče (§ 108., peti odst., k. p., čl. 90. z. o t.). Tudi v teh rešitvah je obenem odločati o stroških kazenskega postopka. O tem smo že govorili.

Zasebni tožilec, ki ni pravočasno vložil obtožnice, sme zahtevati tudi obnovo kazenskega postopka, če so podani pogoji § 361., drugi odst., k. p. (čl. 95., drugi odst., z. o t.).

XIII. Pritožbe zoper sodne rešitve po pravnomočni obtožbi pa do pričetka glavne razprave.

A. Preizkus pristojnosti po pravomočni obtožbi.

Po pravnomočni obtožbi se ne sme več pobijati krajevna pristojnost sodišča, pozvanega v obtožnici (§ 211. k. p.), o stvarni pristojnosti pa utegne sodišče še naknadno odločiti po določbah §§ 276., zadnji odst. in 277. k. p. Krajevna pristojnost apelacijskega sodišča, ki je odločalo o ugovoru, se pa more pobijati še z revizijo zoper sodbo (§§ 211., zadnji stavek in 336., št. 1, k. p.).

B. Izpremema obtožbe.

Če vloži tožilec novo obtožnico in umakne prejšnjo, mora sodišče (§§ 203., drugi odst., 219., prvi odst., zadnji stavek, k. p.) rešiti tudi vprašanje preiskovalnega zapora. Zoper to rešitev imata stranki pritožbo na apelacijsko sodišče. To pritožbo je imeti obenem za ugovor, če je pritožbo vložil obdolženec (§ 205., četrti odst., k. p.). Vsekako znaša tudi rok za morebitno tožilčevo pritožbo le tri dni (§§ 119., peti odst., 134., drugi odst., 204., tretji odst., k. p.).

Mogoče je tudi, da predlaga tožilec po pravnomočnosti obtožbe ob izpremenjenem stvarnem položaju, naj se odredi zoper obtoženca preiskovalni zapor. O tem predlogu se odloča po § 203., drugi odst., k. p. Po našem mnenju imata zoper to odločbo okrožnega sodišča (ker gre za povsem drug položaj kakor o priliki rešitve po § 119., peti odst., k. p.) obe stranki pritožbo na apelacijsko sodišče in sicer v roku treh dni po tem, ko je bila rešitev priobčena. Apelacijsko sodišče reši tu le pritožbo; z obtožbo, ki je že pravnomočna, se ne sme več pečati.

Tožilec more tudi predlagati, naj se stvar odstopi pristojnemu sreskemu sodišču. V tem primeru nima zasebni udeleženec pravice nadaljevati pregona po § 219., četrti odst., k. p., ker tu ne gre za ustavitev, marveč le za izpremema kvalifikacije, dejanje pa preganja še vedno državni tožilec.

Če pa umakne tožilec obtožbo, preden se prične glavna razprava (§ 248., prvi odst., k. p.), se ustavi postopek z rešitvijo (§ 219., tretji odst., k. p.). Če se je oškodovanec pridružil kazenskemu postopku kot zasebni udeleženec (§ 295., četrti odst., k. p.), odloži sodišče rešitev o ustavitvi, obvesti zasebnega udeleženca o odstopu državnega tožilca in ga pouči, da more obdržati obtožbo v moči z izjavo, ki jo mora podati v roku treh dni, odkar je prejel obvestilo sodišča. Zasebni udeleženec, ki ni bil obveščen o izjavi državnega

tožilca, sme podati dotično izjavo v roku treh mesecev od dneva ustavitve postopka (§ 53., četrti odst., k. p.). Oškodovanec, ki se še ni pridružil kazenskemu postopku, se pa sme postopku še vedno pridružiti (§ 295., četrti odst., k. p.) in nastopiti kot subsidijarni tožilec, če se ni pretekel rok treh mesecev (§ 53., četrti odst., k. p.). Priporočati je, da obvesti sodišče oškodovanca tudi tedaj, če se še ni pridružil kazenskemu postopku in se tudi ni odrekel tej pravici (§§ 105., 108., tretji odst., k. p.). Tako se prepreči možnost, da poda oškodovanec izjavo v roku treh mesecev po ustavitvi postopka.

Če zasebni udeleženec ni podal svoje izjave v roku treh dni, izreče sodišče (senat), da se postopek ustavi. Zoper to ustavitev se sme pritožiti zasebni udeleženec v roku osmih dni na apelacijsko sodišče. Zasebni udeleženec kot tožilec pa ne more doseči obnove kazenskega postopka po § 361., drugi odst., k. p., če zamudi rok treh dni za izjavo (§§ 53., tretji odst., 54., drugi odst., k. p.).

Če sprejme sodišče izjavo zasebnega udeleženca, sme državni tožilec tudi v tem primeru vsak čas prevzeti »pregon in zastopanje obtožnice« (§ 56. k. p.), seveda le dotlej, dokler razprava še ni končana (§ 272., drugi odst., k. p.).

Povse drugačna je stvar, če umakne državni tožilec obtožnico, ki še ni postala pravnomočna. Najsi je vložil obtožnico po končani preiskavi ali po poizvedbah ali neposredno na podstavi prijave (§ 372., prvi odst., k. p.), vedno je po vložitvi obtožnice položaj ta, kakor da je bila uvedena preiskava. Radi tega ustavi preiskovalni sodnik (predsednik senata ali sodnik poedinec) postopek v tem primeru po § 108., prvi odst., k. p. O tej ustavitvi smo že govorili.

C. Pritožbe v vmesnem postopku.

Vmesni postopek od pravnomočne obtožbe do glavne razprave je v rokah predsednika senata, ki ukrene vse, kar je potrebno (§ 214. k. p.), da se more opraviti glavna razprava.

1. Novi dokazni predlogi.

O teh dokaznih predlogih (§ 217. k. p.) odloča predsednik senata (§ 218. k. p.); če zavrne predlog, napoti stranko, da sme dokazni predlog ponoviti pri razpravi in zahtevati, naj o tem odloči senat. Zoper to rešitev ni pritožbe (§§ 221., 329., k. p.).

2. Odgoditev dneva razprave.

Predsednik senata sme uradoma ali na zahtevo strank iz tehtnih razlogov odgoditi dan glavne razprave. Če ne pri-

stane na tak predlog pravdne stranke, odloča o odgoditvi senat. Zoper to rešitev senata ni pritožbe (§§ 221., 329., k. p.).

3. Druge odločbe radi odreditve ali odgoditve razprave.

Zoper naredbe in rešitve predsednika senata in senata samega, kolikor se te odločbe tičejo odreditve, priprave ali odgoditve glavne razprave, ni pritožbe (§§ 221., 329., k. p.). Pač pa se smejo stranke ali druge prizadete osebe (§ 328., drugi odst., k. p.) pritožiti na apelacijsko sodišče zoper naredbe in rešitve senata, izdane izven tega okvira. Tako se sme n. pr. pritožiti obtoženec, ki mu predsednik ali sodišče odrečeta branilca kot zastopnika revnih (§ 60., tretji odst., k. p., § 8. A. zak. o sod. taksah in čl. 15. do 25. taksnega pravilnika, §§ 164. do 174. c. p.).

Zoper zavlačevanje končne rešitve zlasti s ponovno odgoditvijo dneva glavne razprave je pa možna nadzorstvena pritožba (§ 12., šte. 4, k. p.).

Prav to velja tudi za naredbe in rešitve sodnika poedinca pri okrožnem sodišču, kolikor se izdajo te odločbe v vmesnem postopku (§ 372., drugi odst., k. p.). Zadevne odločbe sreskih sodišč pa je moči pobijati le s prizivom zoper sodbo (§ 380., drugi odst., k. p.).

Zakon omenja ponekod (§§ 203., drugi odst., 219., prvi in tretji odst., 220., prvi in drugi odst., k. p.), da se sme predsednik senata radi posameznih odločb v vmesnem postopku obrniti na senat, stranke pa smejo zahtevati odločbe senata šele na glavni razpravi (§§ 218., drugi odst., 220., drugi odst., k. p.).

XIV. Pritožbe zoper naredbe in rešitve, izdane med glavno razpravo.

A. Zunanji potek razprave.

Glavna razprava pred okrožnim sodiščem kakor tudi pred sodnikom poeincem se mora vršiti praviloma zdržema. Radi tega je zoper odločbe, storjene med razpravo, praviloma izključen vsak posebni pravni lek (pritožba), ki bi zadrževal potek postopka (§§ 228., četrti odst., 329., 349., prvi odst., k. p.). Vse te odločbe je moči pobijati le v pravnem leku zoper sodbo. Seveda so te kršitve upoštevne le tedaj, če so kvarno vplivale na sodbo (§ 338., tretji odst., kazenskega postopnika).

1. Rešitve o predlogih strank.

Vodstvo razprave je v rokah predsednika senata. O vsakem ugovoru prizadete osebe zoper predsednikovo odredbo odloča senat. Prav tako odloča senat, če ena stranka nekaj predlaga, čemur se protivi druga, ali če ima predsednik pomisleke, da bi ugodil sporazumnemu predlogu strank (§ 228., prvi in drugi odst., k. p.). Proti tem rešitvam ni posebne pritožbe (§ 329. k. p.).

2. Rešitev o izključitvi javnosti.

Posebej poudarja zakon (§ 224., drugi odst., k. p.), da zoper naredbo, s katero se izključi javnost od razprave, ni posebnega pravnega leka. Oseba, ki ima dovoljenje, da prisostvuje razpravi, za katero je javnost izključena, se kaznuje po določbi § 150. k. z., ako objavi to, kar je pri razpravi zaznala, če zahteva javna varnost, da ostane to i nadalje tajno.

3. Disciplinske kazni.

Predsednikova dolžnost je, da skrbi za red in mir pri razpravi. Zoper disciplinske odredbe predsednika razprave (sodnika poedinca), navedene v §§ 229., 230., 231., prvi in drugi odst., 232., k. p., ni pritožbe. Zakon dopušča pritožbo zgolj zoper rešitev, s katero se odredi, da plača branilec ali zastopnik strank stroške preložene ali prekinjene razprave. O pritožbi odloča apelacijsko sodišče, rok za pritožbo je tri dni (233. k. p.).

Nekoliko obsežnejša je ta pritožba tedaj, ko izreče sreski sodnik (§ 9., številki 2 in 3, k. p.) denarne kazni po §§ 230. in 231. k. p. ali ko odredi povračilo stroškov po § 231., drugi odst., k. p. Pritožba se mora v tem primeru prijaviti takoj po objavi dotične naredbe, predloži se pa okrožnemu sodišču šele z morebitnim pravnim lekom zoper sodbo (§ 387., tretji odst., k. p.).

B. Odločbe radi izostanka oseb, klicanih k razpravi.

Predsednik izreka odločbe, ki so v zvezi z izostankom oseb, brez katerih se ne more vršiti glavna razprava. Če so te odločbe dalekosežnejše in če posegajo v pravice izostalih oseb, jih izreka senat.

1. Izostanek zasebnega tožilca (zasebnega udeleženca kot tožilca).

Če se ne zgleda ob oklicu stvari (§ 236., prvi odst., k. p.) zasebni tožilec (zasebni udeleženec kot tožilec), dasi je bil pravilno vabljen, ustavi (§ 236., tretji odst., k. p.) senat (sod-

nik poedinec okrožnega sodišča) postopek z rešitvijo. S to rešitvijo združi sodišče izrek o stroških kazenskega postopka (§§ 309., 311., šte. 2, k. p.). V obeh primerih je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče (§§ 330., prvi odst., 311., drugi odst., 323., drugi odst., k. p.). Zasebni tožilec in zasebni udeleženec kot tožilec lahko zahtevata v tem primeru tudi obnovo kazenskega postopka, če so podani pogoji § 361., drugi odst., k. p. (§§ 51., drugi odst., 54., drugi odst., k. p.).

2. Izostanek obtoženca.

Če izostane obtoženec, odredi predsednik, da se privede ali tudi pripre, da se zavaruje njegova prisotnost pri razpravi. Proti tej odredbi ni pritožbe (§§ 221., 329. k. p.).

3. Pritožba zoper privod priče (izvedenca).

Če je kljub pravilnemu vabilu izostala priča ali izvedenec, sme senat odrediti, da se takoj privede ob svojih stroških (§ 236., četrti odst., k. p.). Proti tej odredbi je dopustna pritožba, ker posega rešitev v pravice drugih oseb, t. j. oseb, ki niso stranke (§ 329. k. p.). Seveda nima ta pritožba dejanskega uspeha, ker nima odločilne moči (§ 330., tretji odst., k. p.).

4. Preložitvev in prekinitev razprave.

Sodišče (senat) preloži razpravo iz razlogov, navedenih v §§ 237., prvi, drugi in tretji odst., 238. prvi in tretji odst., 239. k. p. (§ 240. k. p.), dan nove razprave pa določi predsednik senata.

Prekinitev razprave odredi predsednik (§ 241. k. p.). Zoper rešitev sodišča o preložitvi ni pritožbe, prekinitev pa po načelih § 228., tretji in četrti odst., k. p. ni izpodbojna.

5. Pritožba priče (izvedenca) zoper odredbe radi izostanka.

Priča ali izvedenec se smeta zoper rešitev sodišča po § 238., drugi odst., k. p. (denarna kazen zaradi neopravičenega izostanka, naložitev stroškov preložene razprave) pritožiti v roku osmih dni na isto sodišče, ki sme kazen ali stroške popolnoma oprostiti ali znižati (§ 238., četrti odstavek, k. p.).

Prav to velja za izostanek branilca (§ 237., zadnji stavek, k. p.).

C. Dokazni postopek.

1. Odredbe zoper pričo, ki je lažno izpovedala.

V dokaznem postopku med glavno razpravo je opozoriti na predsednikove odredbe zoper pričo, glede katere se

je pokazal sum, da je lažno izpovedala (§ 235. k. p.). Zoper te odredbe seveda ni pritožbe. Priča se pa lahko brani v kazenskem postopku, ki se uvede zoper njo, z vsemi pravnimi leki, ki jih ima osumljenec v kazenskem postopku.

2. Druge odredbe predsednikove med dokaznim postopkom.

Zoper druge odredbe predsednikove v dokaznem postopku se smejo stranke obračati radi končne odločitve (§ 228., prvi odst., k. p.) na senat (§§ 254., 257., drugi odst., 260., drugi odst., 261., 263., k. p.). Proti rešitvam senata ni pritožbe (§ 228., četrti odst., k. p.).

3. Govori strank.

Predsednik ima vpliv na govore strank po predpisih § 270., četrti odst., k. p. O teh odredbah odloča končno senat.

4. Razširitev obtožbe.

Tožilec sme med razpravo obtožbo razširiti, če 1. zagreši obtoženec med razpravo novo kaznivo dejanje (§ 234., prvi odst., zadnji stavek, k. p.) ali 2. če se »razkrije« med razpravo novo obtoženčevo kaznivo dejanje, ki dotlej tožilcu še ni bilo znano (§ 266. k. p.). Obtoženec se more uspešno braniti zoper razširitev obtožbe in proti takojšnji razsoji o tem dejanju le tedaj, če bi se moral uporabiti za to dejanje strožji kazenski zakon. Če pa sodi sodišče v takem primeru o obeh dejanjih, ne da bi bil obtoženec na to pristal, se brani obtoženi proti tej razširitvi z revizijo po § 336., številka 10, k. p., ker je sodišče prekoračilo obtožbo.

Če pa omeji sodišče v tem primeru sodbo na kaznivo dejanje, ki je predmet prejšnje obtožbe, zadrži tožilcu na njegovo zahtevo (v dispozitivnem delu sodbe) pravico, da sme obtoženca radi tega dejanja posebej (t. j. v drugem postopku) preganjati. Sodišče pa sme v tem primeru tudi razpravo preložiti (§ 284. k. p.). Zoper vse te naredbe ni pritožbe (§§ 221., 228., četrti odst., 329. k. p.), tudi tedaj ne, če sodišče tožilcu kljub predlogu ni pridržalo pregona. V tem primeru se sme tožilec braniti zgolj z revizijo, ker sodišče »s sodbo ni popolnoma rešilo predmeta obtožbe« (§ 336., številka 9, k. p.).

Č. Zapisnik glavne (ustne) razprave.

O glavni razpravi in o vseh dogodkih poteka razprave svedoči zapisnik. Dopolnitve t. j. popravke in pristavke odredita predsednik in sodišče (§ 245., drugi in tretji odst.,

k. p.). Stranke smejo v pravnem leku zoper sodbo obenem ugovarjati vsebini zapisnika. Višje sodišče pa sme dopustiti nasprotni dokaz o onem delu zapisnika, proti kateremu so stranke ugovarjale.

D. Pritožbe zoper pričnine in izvedenine.

Predsednik glavne razprave določa uradoma ali na zahtevo strank ali prizadetih oseb o pričinah in izvedeninah. O pritožbi zoper njegove odredbe odloča končno senat (§§ 323., tretji odst., 328., drugi odst., 330., prvi odst., k. p.).

Če odredi pričnine ali izvedenine sodnik poedinec okrožnega sodišča (§ 373. k. p.), odloča o pritožbi zoper te odredbe apelacijsko sodišče (§ 331., drugi odst., k. p.), ne pa morda senat okrožnega sodišča, ker vrši sodnik poedinec obenem tudi posle senata (§ 373., prvi odst., k. p.). Tu gre za nalični postopek, kakor da bi senat in predsednik nekaj odredila.

Zoper odredbe sreskega sodnika o pričinah in izvedeninah se sme prizadeta oseba pritožiti na okrožno sodišče v smislu določbe § 380., drugi odst., k. p. Ta pritožba se predloži okrožnemu sodišču hkrati z morebitnim prizivom.

XV. Pritožbe zoper rešitev okrožnega sodišča, ki je zavrnilo revizijo, priziv ali prošnjo po § 391. k. p.

1. Nedopustna revizija.

Nedopustno revizijo (§ 341., števil. 1 do 3, k. p.) zavrača senat okrožnega sodišča. Zoper to rešitev je dopustna pritožba v roku treh dni na kasacijsko sodišče. Ta pritožba ne zadržuje izvršitve sodbe, ako sodišče ne odredi drugače (§ 342., prvi odst., k. p.).

2. Zakasneli popolni priziv.

Popolni priziv zavrne sodnik poedinec okrožnega sodišča (judex a quo) le tedaj, če je »zakasnel« § 395., tretji odst., k. p.). Zoper to zavrnitev je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče v treh dneh. Apelacijsko sodišče lahko ugodi pritožbi in obenem zavrne priziv (§ 398., tretji odst., k. p.). Pri tej priliki sme tudi po službeni dolžnosti izpremeniti sodbo po § 408., drugi odst., k. p. Tega pa ne sme 1. če zavrne pritožbo kot zakasnelo, 2. če je priziv vložila oseba, ki ga ne sme vložiti ali 3. če se je prizivatelj odpovedal prizivu ali če ga je umaknil. V teh primerih je bila namreč sodba že pravnomočna, ko je stranka vložila priziv.

3. Postavitev v prejšnji stan zoper zamudno sodbo.

Obtoženec sme zoper zamudno sodbo vložiti poleg priziva tudi prošnjo za postavitev v prejšnji stan (§ 391. k. p.). To prošnjo rešuje sodnik prve stopnje. Ako ugodí prošnji, zoper rešitev ni pritožbe; če jo zavrne, ima obtoženec (ne pa osebe, navedene v § 324. k. p.) v roku treh dni pravico pritožbe na okrožno (§ 389., prvi odst., k. p.) odnosno na apelacijsko sodišče (§ 373., drugi odst., k. p.).

Pritožba bo imela uspeh, če se n. pr. dokaže, da obtožencu ni bilo pravilno vročeno vabilo za glavno razpravo (če n. pr. ni imelo pouka v smislu § 215., prvi odst., k. p.) in da obtoženec radi tega nepravilnega vabila ni mogel priti pravočasno k razpravi. Nepravilno vabilo samo na sebi pa seveda ne daje obtožencu pravice, da bi mogel z uspehom zahtevati postavitev v prejšnji stan po § 391. k. p.²¹ Obtoženi ne more z uspehom vložiti prošnje po § 391. k. p., če je vsaj nekaj časa prisostvoval razpravi, če se je n. pr. zglasil šele med razpravo. Če razpiše prvi sodnik ponovno razpravo (§ 391., prvi odst., k. p.), mora v vabilu poučiti obtoženca v smislu določbe §§ 215., prvi odst., 383., prvi odst., k. p. in po § 391., tretji odst., k. p. Če zavrne višje sodišče pritožbo, odloča o stroških po § 312., četrti odst., k. p.

Zoper rešitev, s katero se zavrne prošnja za postavitev v prejšnji stan radi zamude roka za prijavo revizije ali priziva, ni pritožbe (§ 326., četrti odst., k. p.).

XVI. Pritožbe zoper rešitve in naredbe, izdane po pravnomočni sodbi.

A. Pritožbe glede stroškov.

O stroškovni pritožbi pred pravnomočno sodbo smo že govorili (VI. E. 4, X., XVII. C.). Pečati se je le še z rešitvami o stroških, izdanih na podstavi že izrečene sodbe.

Zoper odločbo sodišča prve stopnje o stroških, izrečeno v sodbi sami, je mogoč le priziv po § 332., četrti odst., k. p.;

²¹ Pritožno sodišče je ugodilo obtoženčevi pritožbi zoper rešitev, s katero se je prošnja po § 391. k. p. zavrnila in to iz razloga, ker je bil obtožencu vročen poziv za glavno razpravo samo pet dni pred razpravo, ne pa osem dni, kakor določa § 215., prvi odst., k. p. Ta rešitev je zmotna. Rok § 215., prvi odst., k. p. je zgolj redovni rok. Kršitev te določbe se uveljavlja z revizijo po §§ 336., številki 4., 338., četrti odst., k. p. Če krši sodišče določbo § 215. k. p., je podan razlog za postavitev v prejšnji stan po § 391. k. p. le tedaj, če obtoženec radi nepravilnega vabila ni mogel priti k razpravi.

omejitve, odrejene v določbi § 332., četrti odst., k. p. veljajo tudi za stroškovno pritožbo po § 321. k. p. Če ni sodišče odločalo o stroških v sodbi ali v ustavitveni rešitvi, mora o njih odločati naknadno. Vedno pa mora odločati o stroških v rešitvi (ne pa v sodbi), če se stroški nalože drugim osebam (osebam, ki niso stranke), n. pr. pričam, izvedencem, osebi, ki je preklicala predlog (§ 311., šte. 3, k. p.), ali osebi, ki je napravila neresnično prijavo (§ 311., šte. 4, k. p.). V neki stvari je okrožno sodišče naložilo upravičencu, ki je preklical predlog (§ 85. k. z.), plačilo stroškov v sodbi namesto v rešitvi in izdalo plačilni nalog, ne da bi mu bilo vročilo sodbo. Apelacijsko sodišče je plačilni nalog razveljavilo in naročilo sodišču, naj posluje po § 321., zadnji stavek, k. p.

Računske napake pri določitvi stroškov sme popraviti prvo sodišče (§§ 294., 330., drugi odst., k. p.).

O pritožbi zoper stroškovno rešitev (§ 321. k. p.) sreskega sodišča odloča okrožno sodišče (§§ 11., šte. 3, 328., prvi odst., 374., 390., tretji odst., k. p.), o pritožbi zoper stroškovno rešitev okrožnega sodišča pa apelacijsko sodišče (§§ 10., šte. 2, 12., šte. 1, 323., drugi odst., k. p.).

V praksi so se pojavili dvomi, kako je tolmačiti določbo § 314., šte. 2, k. p. Zasebni tožilec nima pravice zahtevati pričnine (§ 315., šesti odst., k. p.), dasi je bil pozvan za pričo, vendar pa sme zahtevati, če je bil obtoženi obsojen, da se mu povrnejo »potrebni izdatki«, torej tudi stroški za pot na sodišče.

Dvome je povzročilo tudi vprašanje, kako je razlagati besede: »zasebni tožilec in zasebni udeleženec kot tožilec plačata stroške kazenskega postopka, če je bil postopek pokrenjen ali nadaljevan samo po njunem zahtevku« (§ 311., šte. 2, k. p.). Ta določba velja le za idealni, ne pa za realni stek. Ako je dejanje, ki ga preganja državni tožilec, v idealnem steku z dejanjem, ki ga preganja zasebni tožilec, plača stroške kazenskega postopka država (§ 311., prvi odst., k. p.), če je bil obtoženi oproščen. Če sta pa ti dejanji v realnem steku, plača vsaka stranka stroške, ki so nastali po njeni obtožbi. V neki kazenski stvari je uvedel državni tožilec proti storilcu kazenski postopek radi tatvine predmetov A, B in C. Med postopkom je podal izjavo (§ 96. k. p.), da ne preganja storilca več radi tatvine predmetov B in C, marveč zgolj radi tatvine predmeta A. O ustavitvi je bil obveščen zasebni udeleženec, ki je izjavil (§ 53., prvi odst. k. p.), da nadaljuje kazenski pregon radi tatvine predmetov B in C. Obtoženec je bil pravnomočno oproščen obtožbe radi tatvine predmeta A in obtožbe radi tatvine pred-

metov B in C. Prvo sodišče je zavrnilo obtoženčev predlog, naj se mu odmerijo obrambni stroški in plačilo teh stroškov naloži subsidijarnemu tožilcu. Prvo sodišče utemeljuje to odločbo s tem, da kazenski postopek ni bil pokrenjen in nadaljevan »samo« na zahtevek subsidijarnega tožilca (§ 311., šte. 2, k. p.). Apelacijsko sodišče je obtoženčevi pritožbi ugodilo in odločilo, da mora subsidijarni tožilec povrniti obtožencu obrambne stroške, ki so nastali zbog njegove obtožbe, ker je postopek glede predmetov B in C pokrenil in nadaljeval »samo« subsidijarni tožilec.

Država plača n. pr. v primeru oprostilne sodbe stroške kazenskega postopka tudi tedaj, če je vložil obtožnico subsidijarni tožilec in če je nato državni tožilec prevzel obtožnico za svojo (§ 56. k. p.).

1. Pritožbe zastopnika strank in branilca.

Gori povedano velja smiselno za rešitve kazenskih sodišč prve stopnje, s katerimi so bili odmerjeni stroški in nagrada zastopniku strank ter strank samih v njihovem medsebojnem razmerju (§§ 317., 322. k. p.). Prav to velja za pritožbe glede odločb o stroških preložene ali prekinjene razprave, naloženih branilcu ali zastopniku strank po §§ 231., drugi odst., 233. k. p., le da je rok za te pritožbe tri-dneven.

Glede podobnih rešitev sreskih sodišč velja določba § 387., tretji odst., k. p. Po tej določbi se mora pritožba zoper take rešitve sreskega sodišča takoj prijaviti, sresko sodišče pa jo predloži okrožnemu sodišču šele za morebitnim pravnim lekom zoper sodbo ali po pravnomočnosti sodbe.

2. Pritožbe prič in izvedencev zoper stroškovno odločbo radi izostanka.

Po § 238., tretji odst., k. p. odloča isto sodišče končno o pritožbah izvedencev ali prič zoper rešitve, s katerimi so bile imenovane osebe radi izostanka kaznovane z denarno kaznijo ali obsojene, da plačajo stroške preložene (prekinjene) razprave. Tu gre torej za opozoritev (§ 330., drugi odst., k. p.).

3. Pritožbe zoper stroškovne odločbe preiskovalnega sodnika.

Zoper rešitve poizvedovalnega ali preiskovalnega sodnika ali predsednika glavne razprave o stroških in pristojbinah prič ali izvedencev se sme prizadeta oseba pritožiti na senat okrožnega sodišča, ki odloča končno (§ 323., tretji odst., k. p.). O tem smo že govorili (VI, E 4). Novi kazenski

postopnik (§§ 316., četrti odst., 323., drugi odst., k. p.) je odpravil odobritev odmere zvedenskih pristojbin po apelačijskem sodišču (§ 384., tretji odst., avstr. kpr.).

4. Stroškovne pritožbe višjih sodišč.

Naknadne posebne rešitve višjih sodišč o stroških kazenskega postopka (§§ 309., prvi odst., 312., peti odst., k. p.) se seveda ne dajo več pobijati s pravnimi leki.

5. Stroškovna pritožba zasebnega udeleženca.

To pritožbo omenjamo posebej, ker se je pravno stanje po novelizaciji kazenskega postopnika v tem pogledu izpremenilo. Po novelirani določbi § 314., števil. 2, k. p. je šteti med stroške kazenskega postopka tudi »potrebne izdatke in nagrado zastopnika zasebnega udeleženca, kolikor je takšno zastopanje bilo naloženo (§ 55. k. p.) ali kolikor je bilo potrebno, da se doseže namen po § 52. k. p.« Do novele je sodna praksa priznavala zasebnemu udeležencu zastopniške stroške le tedaj, če ni bil s svojim zahtevkom zavrnjen na civilno pravdo. Po noveli je stvar drugačna. Zasebnemu udeležencu gredo zastopniški stroški po gorenjem besedilu zakona ne glede na to, ali mu je sodišče priznalo odškodnino ali ga je popolnoma zavrnilo na civilno pravdo. Seveda pa mu gredo stroški le tedaj, če je bil obtoženi obsojen, ne pa, če je bil oproščen.

B. Pritožbe zoper rešitve in naredbe glede pravnomočno prisojenih kazni, sporednih kazni in očevalnih odredb.

1. Pritožbe zoper naredbo o izvršitvi kazni.

Zoper sodno naredbo (§ 412., drugi odst., k. p.), da je izvršiti kazen na prostosti, ki je bila izrečena s pravnomočno sodbo (§ 414. k. p.), je mogoča pritožba v rednem roku osmih dni. Ta pritožba bo pa uspešna le tedaj, če je sodišče očitno kršilo navedene zakonite določbe. Tako pritožbo bo največkrat imeti le za zahtevek, naj se razčisti dvom glede tolmačenja sodbe o dopustnosti izvršitve sodbe, o vračunanju že prestane kazni (§§ 286., 420. k. p.), o vštetju pripora ali preiskovalnega zapora. O takem dvomu odloča na zahtevo ali tudi uradoma isto sodišče, ki je v stvari sodilo. Če gre torej za sodbo višjega sodišča, odloča o dvomih glede tolmačenja sodbe to sodišče, ker je sodilo v drugi stopnji (§ 412., tretji in četrti odst., k. p.).

Pritožba je dopustna le zoper odločbo sodišča prve stopnje in sicer v roku treh dni (na okrožno odnosno ape-

lacijsko sodišče). Pritožba ne zadržuje izvršitve odločbe, ako sodišče (bodisi prvo, bodisi pritožno) ne ukrene drugače ali uradoma ali na pobudo stranke.

2. Izpremema kazenskega kraja.

Po čl. 3. z. o i. k. in po čl. 4. novele sme apelacijsko sodišče v svojem območju odrediti, da se izvrši kazen na prostosti pod enim letom v zaporih drugega sodišča njegovega območja. Izpremema kazenskega kraja se sme dovoliti ne le na obtoženčevo prošnjo, marveč tudi uradoma. Pobuda za izpremembo kazenskega kraja poda redoma sodišče prve stopnje, ki pa predloga za izpremembo kazenskega kraja ne sme samo zavrniti, češ da ni tehtnih razlogov za izpremembo. Tu ne velja analogija po §§ 418., 430. k. p.

Zoper odločbo apelacijskega sodišča o izpremembi kazenskega kraja seveda ni pritožbe.

3. Odgoditev izvršitve kazni radi boleznii.

Izvršitev kazni na prostosti se sme odgoditi ali ustaviti, če obtoženec duševno ali telesno zboli (§ 415., drugi in tretji odst., k. p.).

Zoper odločbe te vrste je dopustna pritožba v roku osmih dni na okrožno odnosno apelacijsko sodišče.

4. Odgoditev izvršitve kazni po § 418. k. p.

Zoper rešitve, s katerimi sodišča odgode začetek izvrševanja kazni po § 418. k. p., ni pritožbe.

Odlog kazni po § 418. k. p. sme dovoliti sodišče prve stopnje najdlje za dobo treh mesecev, apelacijsko sodišče pa najdlje za dobo šest mesecev. Te dobe je šteti od dne, ko je postala sodba pravnomočna (§ 418., drugi odst., k. p.). Vsaka sodna odločba postane eksistentna šele z objavo (če je bila stranki po razpravi ustno objavljena n. pr. §§ 110., 480. k. p.) ali po vročitvi, če je bila sklenjena v seji (§ 79., prvi odst., k. p.). Če je torej n. pr. kasacijsko sodišče zavrnilo revizijo v seji, se šteje doba treh (šestih) mesecev od dneva, ko je odločba vročena, ne pa od dneva, ko je bila odločba sklenjena v seji. Dokler odločba ni objavljena bodisi z ustno objavo ali z vročitvijo, nima napram stranki pravnega učinka in je zgolj notranji akt sodišča.

5. Prekinitev kazni.

Sodišče, ki je sodilo v dotični kazenski stvari na prvi stopnji, sme dovoliti prekinitev kazni na prostosti najdlje za štirinajst dni (§ 14. z. o i. k.). Zoper to rešitev ni pritožbe, sodišče prve stopnje pa mora ob vsaki prekinitvi izvr-

šitve kazni na prostosti poročati ministrstvu pravde (§ 6., 15. z. o i. k.).

6. Plačilo denarnih kazni.

Sodišče, ki je v stvari sodilo, sme podaljšati rok za plačilo denarnih kazni najdlje za dobo enega leta od dne, ko je dobila sodba pravno moč. Sodišče sme za to dobo pripustiti, da se plača denarna kazen v obrokih.

Zoper te sodne rešitve ni pritožbe (§ 424., drugi odst., k. p.), ni pa zabranjena pritožba (rok osmih dni) glede prvostopnih rešitev po § 424., četrti odst., k. p. (odslužitev denarnih kazni z delom) in po § 424., peti odst., k. p. (rešitev ob izvršitvi nadomestne zaporne kazni, ki je že s sodbo določena). Prav to velja za rešitev o zamenjavi določene denarne kazni z zaporno, če sodba o tem ničesar ne določa (§§ 44., 45. k. z., 425., prvi odst., k. p., 7. in 8. ur. o odslužitvi denarnih kazni in o zamenjavi teh kazni s kaznimi na prostosti).

7. Pogojne obsodbe.

Pri pogojnih obsodbah mora sodišče, ki je sodilo na prvi stopnji, po preteku preizkusne dobe v spisih ugotoviti, ali je potekla preizkusna doba brez prikora (§ 68., tretji odst., k. z. § 422. k. p.). Ko postane ta rešitev pravnomočna, odredi sodišče, da se sodba izbriše v kazenskem vpisniku (§ 427. k. p.). Za ta primer velja nalično določba § 482. k. p. o izbrisu sodbe zbog rehabilitacije.

Če pa je treba odrediti izvršitev pogojne obsodbe, to je preklic pogojne obsodbe (§§ 66., 67. k. z.), odloča o tem sodišče, ki je pristojno za dejanje, radi katerega se preklicuje pogojna obsodba.

Osebe, omenjene v § 324. k. p., se smejo zoper te rešitve pritožiti v treh dneh po priobčitvi na okrožno odnosno apelacijsko sodišče. Ta pritožba zadržuje izvršitev rešitve.

8. Potrdilo o povrnitvi častnih pravic.

Zoper rešitev, s katero se odreka potrdilo za povračilo izgubljenih častnih pravic (§ 90., drugi odst., k. z.), je mogoča pritožba v osmih dneh na okrožno odnosno apelacijsko sodišče (§ 484., drugi odst., k. p.).

9. Odgoditev izvršitve očevalnih odredb.

Po uredbi o izvršitvi očevalnih odredb se sme izvršitev očevalne odredbe odgoditi (§ 16., drugi odst., ur. o oč. odr.), če se pokaže, da je obsojeni telesno ali duševno bolan in če bi bila izvršitev nevarna za telo. Tako odgoditev sme dovo-

liti sodišče prve stopnje najdlje za tri mesece, apelacijsko sodišče pa najdlje za šest mesecev. Zoper te rešitve ni pritožbe (§ 19. nav. ur.).

10. Prekinitev očuvalnih odredb.

Uredba o izvršitvi očuvalnih odredb govori o prekinitvi očuvalnih odredb v določbah §§ 21. do 24. To prekinitev dovoli sodišče prve stopnje, ki je izreklo očuvalno odredbo, potem ko povpraša posvetovalni odbor in upravo dotičnega zavoda. O taki prekinitvi je treba poročati ministrstvu pravde, pritožbe zoper to rešitev pa ni.

11. Odvzem predmeta po § 59. k. z.

Rešitve po § 425., drugi odst., k. p. (§ 59. k. z.) se smejo pobijati s pritožbo seveda le glede načina, kako naj se izvrši sodba v dotični točki (odvzem ali uničenje stvari).

12. Odredbe glede sumnih stvari (§§ 305.—308.).

Navadno se šele po pravnomočnosti sodbe pojavi potreba, da se v smislu §§ 305. do 308. k. p. izdajo odredbe glede stvari, ki so se našle pri obdolžencu, ki jim pa ni bilo mogoče dognati lastnika. Edinole § 307. k. p. izrečno navaja, da ni pritožbe zoper rešitev sodišča (izdano po brezuspešnem poteku roka, označenega v oglasu po § 305. k. p.), da se stvari ali njih izkupiček izroče obdolžencu. Iz te določbe je posneti, da tudi zoper razglas sam ni pritožbe. Določba § 308., drugi odst., k. p. tudi izključuje, da bi bilo moči naredbe po § 308., prvi in drugi odst., k. p. pobijati s pritožbo.

C. Pritožbe v postopku radi rehabilitacije.

V prvi stopnji odloča o prošnji za rehabilitacijo okrožno sodišče, v čigar področju obsojeni živi ali biva. Okrožno sodišče utegne iz kazenskih spisov in iz navedb prošnje same posneti, da ni materijalnopравnih pogojev²² za rehabili-

²² Izbris kazni je dopusten le tedaj, če je bil obsojeni »enkrat« obsojen; nasprotna praksa sodišč je zgrešena. Odločba st. sedm. odd. B, štev. 168 zbirke S. Pr.

Za mnenje, da poznejše kazni ne ovirajo izbrisa obsodbe, v zakonu ni opore. Načrt iz l. 1910. obravnava sicer le nepopolno rehabilitacijo (prvi odst. § 90. k. z.), vendar je iz motivov k tej določbi posneti razlog, ki so dovedli zakonodajca do tega, da je sprejel omenjeno ustanovo v zakon. »Neopravdano bi bilo,« tako govore motivi, »da osuđenog i posle izdržane kazni prate bilo celog života, bilo za izvesno vreme njene posledice, naročito kad se tiču časti, kad je on dao dovoljno dokaza, da

tacijo. V tem primeru zavrne senat zahteve z rešitvijo in ustavi rehabilitacijski postopek. Zoper to rešitev se sme pritožiti prosilec na kasacijsko sodišče (§ 481., četrti odst., k. p.). Določba § 477., drugi odst., k. p. odreja tako rešitev le za primer, če še ni potekla doba, ki jo določa kazenski zakon (§ 90. k. z.) za rehabilitacijo, vendar velja ta določba tudi za druge primere, o čemer bomo še govorili.

Če pa je čas, ki ga odreja kazenski zakon, potekel, odredi senat enega izmed sodnikov, da izvrši poizvedbe o prošnji (§§ 477., tretji odst., 478. k. p.). Ta odrejeni sodnik sme postopek ustaviti (§ 479., prvi odst., k. p.) in prošnjo zavrniti, če ni pogojev, ki jih določa kazenski zakon za rehabilitacijo. Če je ta okolnost ugotovljena že od početka, še preden je odrejeni sodnik dobil stvar v roke, sme seveda tudi okrožno sodišče odločiti o prošnji negativno, to je: senat sme zavrniti prošnjo tudi iz drugega razloga, ne samo radi tega, ker še ni potekel rok, označen v § 90. k. z. (§ 477., drugi odst., k. p.).

Zoper rešitev odrejenega sodnika (§ 479., prvi odst., k. p.) se sme obsojenec kakor tudi oni, ki je namesto njega vložil prošnjo (§ 476., prvi odst., k. p.), pritožiti v roku treh dni na senat okrožnega sodišča. O možnosti nadaljnje pritožbe govorimo pozneje.

Če misli sodnik, da so podani vsi pogoji za rehabilitacijo, pošlje spise državnemu tožilcu, ki jih vrne sodišču (predsedniku senata) s svojim predlogom. Predsednik senata odredi nato razpravo po § 480. k. p., po končani razpravi pa izreče in razglasi sodišče svojo rešitev. Zoper rešitev sodišča, s katero se prošnja za rehabilitacijo zavrta, se sme prosilec in osebe, navedene v § 476., prvi odst., k. p., pritožiti na kasacijsko sodišče. Za to pritožbo ne velja rok treh dni po § 479., prvi odst., k. p. marveč rok osmih dni po § 330., prvi odst., k. p. Razširjeno je naziranje, da velja pravilo § 481., četrti odst., k. p. le v primeru, če odloča sodišče na podstavi ustne razprave po § 480. k. p. in da odloča o pritožbah zoper rešitve, sklenjene v seji, apelacijsko sodišče (§ 331., drugi odst., k. p.). To naziranje ni pravilno, judex ad quem je v določbah §§ 476.—485. k. p. vedno kasacijsko sodišče in nima smisla razlikovati med odločbami, ki so sklenjene v seji in onimi, ki so sklenjene na podstavi ustne razprave. Tudi ni misliti, da bi hotel zakonodajec

se popravio. Ustanova je čak potrebna, jer se njome daje mogućnosti boljim elementima, da postanu korisni člani društva. I rehabilitacija se prema ovome opravda istim razlozima, kojima i ustanova uslovnog otpusta i uslovne usude.«

ustvariti glede pritožb zoper rešitve iste vsebine pristojnost različnih pritožnih sodišč.

Ker odloča kasacijsko sodišče o pritožbi zoper rešitev senata po § 477., drugi odst., k. p. in o pritožbi zoper rešitev po § 481., četrti odst., k. p., ni razloga, da ne bi odločevalo tudi o pritožbi zoper rešitev senata po § 479. k. p. Smatrati je namreč, da odloča senat tudi v tem primeru v prvi stopnji.

Zoper dovolitev rehabilitacije ni pritožbe. Tako pritožbo je treba zavrnilo kot nedopustno. Zavrne jo kasacijsko sodišče (§ 331., tretji odst., k. p.), ne pa apelacijsko sodišče, ker je pritožno sodišče v postopku o rehabilitaciji v vsakem primeru kasacijsko sodišče.²³

Č. Pritožbe v obnovitvenem postopku.

Zoper rešitev senata okrožnega sodišča o prošnji za obnovo kazenskega postopka (§§ 361., 366., drugi odst., k. p.) je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče v roku osmih dni. Če pa je odločal o obnovitvenem zahtevku sodnik poedinec okrožnega ali sreskega sodišča, je dopustna

²³ V § 5. zakona o začasnem podaljšanju veljave zakonskih predpisov o pokaznitvi prekrškov je odrejena takozvana zakonska rehabilitacija (rehabilitation de droit) za prekrške, naštetje v § 1. nav. zakona. Določba § 5. tega zakona velja 1. za obsodbe radi prekrškov, izrečene po 1. januarju 1930., 2. za obsodbe radi kaznivih dejanj, ki so po nav. zakonu postali prekrški in če so bile obsodbe izrečene pred 1. januarjem 1930. in 3. za obsodbe radi kaznivih dejanj, ki so bila sodni prestopki (n. pr. po avstr. k. z.), so pa že pred 1. januarjem 1930. izgubili to svojstvo in postali policijski prekrški (n. pr. § 427. a. k. z., sedaj policijski prekršek po čl. 36. uredbe o zaščiti javnih cest).

Po § 5. nav. zakona nastopa rehabilitacija ex lege, sodne odločbe zato torej ni treba; če se pa izda, je zgolj deklarativna. Če hoče stranka tako odločbo (prav potrdilo), lahko prosi zanj. Ministrstvo pravde pa je odredilo z razpisom z dne 18. februarja 1931., števil. 81744, da morajo sodišča prekrške uradoma izbrisati, ko preteče zakonita doba. Za ta izbris je pristojno sodišče, ki je sodilo v prvi stopnji. Po čl. 6. cit. zak. veljajo za postopek glede prekrškov prejšnji kazenski postopniki. Kljub temu za ta izbris v območju apelacijskega sodišča v Ljubljani ni pristojno okrožno sodišče po § 5. zakona z dne 21. marca 1928., drž. zak. 108, ker velja ta zakon le za »sodno« rehabilitacijo, čl. 5. zakona o podaljšanju veljave zakonskih predpisov o pokaznitvi prekrškov pa velja le za »zakonsko« rehabilitacijo.

Izbris prekrškov dovoljuje torej sresko sodišče (§ 2. nav. zak.); prav za prav gre tu le za potrdilo, da je nastopila zakonska rehabilitacija. O pritožbi zoper to odločbo pa odloča okrožno sodišče.

pritožba zgolj zoper zavrnitev zahtevka (§ 411., drugi odst., k. p.). O pritožbi odloča apelacijsko odnosno okrožno sodišče.

Zoper uvedbo preiskave v obnovitvenem postopku (§ 370., drugi odst., k. p.) ni pritožbe (VI. D). O pritožbi zoper preiskovalni zapor v obnovitvenem postopku smo že govorili (IX. C 3).

D. Omilitev kazni in pomilostitev.

Zoper rešitev sodišč, s katero se zavrača prošnja za omilitev kazni, ni pritožbe (§ 430., četrti odst., k. p.). Praksa tolmači določbo § 430. k. p. nekoliko ekstenzivno. Apelacijsko sodišče ne »omili« samo kazni po § 430., drugi odst., k. p., marveč spreminja nepogojne sodbe v pogojne, dasi se tiče pogojna obsodba krivdoreka, ne pa odločbe o kazni.²⁴ Ta praksa de lege lata ni pravilna.

O pritožbi zoper deklarativno odločbo sodišč in kaznilnic o uporabi amnestijskih ukazov odloča ministrstvo pravde. Če se torej pritoži obsojeni radi tega, ker sodišče ni pravilno uporabilo amnestijskega ukaza in ker ni uporabilo določbe § 360., številka 2, k. p., ne sme sodišče (tozadevna praksa je zmotna) odločati o tem, ali je uporabiti amnestijski ukaz ali ne, marveč mora najprej izposlovati rešitev ministrstva pravde. Na to rešitev je sodišče vezano, ko odloča po § 360., številka 2, k. p., ni pa seveda vezano na dotično odločbo kaznilnice ali sodišča kot upravnega oblastva.

XVII. Pripor o priliki rešitve o izročanju zločincev.

Zoper pripor zločinca, ki se naj izroči inozemstvu, ni pritožbe. O tem smo že govorili (IX. C 5).

²⁴ § 332., drugi odst., k. p. sicer pravi, da obsega odločba o kazni tudi odločbo o pogojni obsodbi.

V našem pravnem slovstvu je nastal spor o tem, ali je zakonodajec odredil v VII. glavi k. z. ustanovo pogojne obsodbe ali ustanovo pogojnega odpusta kazni. Glej članek vseuč. prof. dr. Metoda Dolenc: »Pravne posledice pogojne obsodbe, čije kazni ni bila izvršena (§ 68., tretji odst., k. z.)«. Sl. P. 1933., številka 1. Sodna praksa v Sloveniji se je postavila na stališče, da je zakonodajec odredil v VII. poglavju k. z. ustanovo pogojne obsodbe. Radi tega odrede sodišča, ko preteče preizkusna doba brez prikora, izbris sodbe v kazenskem vpisniku (§ 482. k. p.) (arg. »Pogojna obsodba« v nadpisu šestega poglavja k. z.).